

KÖZÉRDEK

TOLNAVÁRMEGYE TÁRSADALMI, KÖZIGAZGATÁSI ÉS GAZDASÁGI ÉRDEKEIT KÉPVISELŐ HETILAP.

Megjelenik minden szombaton.

Kiadóhivatal: Széchenyi-utca 140. szám.

TELEFON-SZÁM: 22.

Az előfizetési pénzek és hirdetések ide küldendők.

HIRDETÉSEK

legjutányosabb számítással, díjszabás szerint.

Felelős szerkesztő:

BODNÁR ISTVÁN.

Főmunkatárs:

HAUGH BÉLA.

Kiadja Báter János nyomdája Szekszárdon.

Szerkesztőség: Széchenyi-utca 1085. szám.

Ide küldendők a lapot érdeklő összes közlemények.

ELŐFIZETÉS:

egész évre 10 kor., félévre 5 kor., negyedévre 2 kor. 50 fill.

NÉPTANÍTÓKNAK,

ha az előfizetést egész évre előre beküldik: 5 kor.

Nemzetirtás.*

Ijesztő mértékben terjed az egy-gyermekrendszer nemzetirtó bűne. Nem lehet tagadni, hogy a napi sajtó fölemeli szavát ellene, appellálva a lelkiismeretre, a haza- és fajszereetre, kimutatva, hogy ezen az uton végpusztulás fenyegeti hazánkat, nemzetünket; nem kell külellenség, néhány emberöltő után nemhogy megsokasodnánk, hanem felére, negyedére csökken az ország népessége. Mert ha a 16 milliónyi népességből minden házaspár, tehát két egyén, csak egy gyermeket nevel föl, akkor a 16 millió egy emberöltő után 8 millióra, a második emberöltő után ez a 8 millió 4 millióra, a harmadik után ez a 4 millió 2 millióra fog leapadni.

De ki törődik a hazával, nemzettel, midőn az egyén anyagi előnyéről, kényelméről van szó? Ki törődik a távol jövővel, midőn a jelenről van szó? Rábirja-e a mai

* Tiszteletre méltó egyházi férfitól vettük e közleményt, melyet a legnagyobb örömmel bocsátunk közre. Meg fogja azonban a t. cikkíró ur bocsátani, hogy érdekes fejtegetését alább még egy kis szerkesztői megjegyzéssel is megtoldottuk.

A szerk.

embert, hogy takarékosabban fogyasztsa a kőszent, ezt a fekete gyémántot, a geologusok kétszerkettőn alapuló számítása, hogy ennyi s ennyi száz vagy ezer év múlva ki fog merülni minden kőszentbánya? Azt mutatták ki a mechanikusok, hogy a kőszent által fejlesztett gőznél sokszorta olcsóbb hajtó erőt ad a folyóvíz és szél, ha ezt az erőt például a villamos áram útján el lehet messze távolba is vezetni és ott felhasználni — majd így aztán kevesebb szent fogyasztanak a gyárak. Azt mutassák ki a szülőknek, hogy *áldás, nem átok* a gyermek, a több. a sok gyermek! Pedig ezt ki kell mutatni! Különösen a földművelőre nézve, legyen ez kisbirtokos vagy napszámos. Megsokasodnak a munkás kéz és a hatókrös polgár nem kénytelen drága rossz eseléddel vesződni, hanem saját gyermekeinek segítségével gyarapíthatja vagyonát, s midőn szemét örök álomra hunyja le, minden egyes gyermekének több örökséget hagyhat, mint a mennyit ő maga örökölt. A vagyontalan napszámos az ő növekedő gyermekeivel többet fog keresni, mint egyedül. Szóval, még mindig igaza van a zsoltárirónak,

midőn nem azt az embert mondja boldognak, a kinek jászolánál sok szép üsző, tinó, esikó fogyasztja a szénát — zabot, hanem a kinek felesége az ő gyermekeivel, mint termő olajfa és csemetéi ülnek körül asztalát. Szívükhöz, lelkükhöz, eszükhöz kell szólni, hogy tekintsék önnön magukat legalább hasznos háziállataikkal egyenrangúknak, ne olyanoknak, mint a melyeknek fölösleges szaporodását kegyetlenséggel is korlátozni kell.

Mint fentebb mondtam, a napi sajtó hoz amaz átkos rendszer ellen szóló feljajdulásokat, de a hátsó lapon aztán, mutató kézzel, vastag betűkkel hirdeti minden lap ama szereket, a gyermektelenség eszközeit. Még ama lapok is, melyeket minden faluban két fillérért vesz és olvas a nép. Az államnak meg kellene tiltani az ilyen hirdetéseket, vagy legalább megvonni az ilyeneket hirdető lapoktól a póstai szállítást. Ha a nagyvárosi könyves és képes kirakatokból a rendőrség elkobozza (?) — és méltán — az erkölcsrontó dolgokat: ezt is megtehetné, meg kellene tennie!

De még többet is tehetne az állam. Pályadíjat kellene kitűzni olyan

TÁRCZA

Párbaj.

«Hölgyemre nézett. Ezt nem türhetem.
E sértésért én vért kívánok.
Ah mint fognak e hősi tettemért
Bámulni majdan a leányok.»

Nyomban párbajsegédeket keres.
Véres szándékát elhadarja.
A két segéd legottan elrohog.
A félelem kikezdi, marja.

«Hanem, de eh... most félre félelem!
Ember vagyok, s nem gyáva asszony.
Győző leszek. S ha veszni kell? Sebaj.
Ez ócska élet mit aggaszson.»

«Röptében a fecskét is ellövöm...»
Rohanva jönnek a segédek.
«Békét akartunk. Máskép nem lehet,
Csupán pisztolytal velni véget.

Elsápad. Visszavonni nem lehet.
A becsület! Tedd fontolóra!
Késő. Kopognak. Érte jönnek.
«Menjünk!» Elérkezett az óra.

Felállnak. Békítés haszontalan.
Akarnak löni minden áron.
Rémséges néma csend... Majd egy segéd
Int. Rajta hát! Egy... kettő... három...

Dördült ellenszélnek pisztolya,
És ő eldült. Hozzája szöguld
Az orvos. Nézi, megtapintja, szól:
Nincs semmi baj, csupán elájult.

HORTI BÉLA.

Egy apró zivatar.

A szokott romantikus történet, melynek Julia körül kell megtörténnie. Juliát szerette Rómeó már diákkora óta, és megirt hozzá egy kötetnyi verset. Igen természetes, hogy Julia Radevitz Ervinnek esküdtött örök hűséget, aki szőke és hosszú germán óriás, meg tüzerképítány volt a Baltaváron levő tüzer eskadromnál.

A diákkori Rómeó — becsületes nevén Szabolcs Gyula — nem követett el semmi ostobaságot első és utolsó versköteté óta; (akkor is rossz idő járt már a lírikusokra) hanem egy oláh kerületben megválasztatta magát képviselőnek; potom négyezer forintjába került csak; a tizenkét bandériumot, ötszáz zászlót, háromszázhusz mozsárlővést és az igen sok hektoliter pálinkát is beleszámítva. Természetesen kormánypárti. Szerpel mindenütt, és a felszínen van mindig, mint a parafa dugó. Ehhez azért is hasonlít, mert az ő feje is könnyű, nincs teli súlyos államférfiúi eszmékkal.

De beszédei, ötletei nagyon esinosak és divatba hozták. Tízszerez pénzbe fogadhat

bárki, hogy államtitkár lesz. Az ötleteit pedig úgy veszi készpénzen egy szegénysorsu újságíró barátjától, annak a szegény ördögnek jól esik a pár forint, neki pedig hirt és mindent szerez.

Szabolcs képviselő ur okosan házasodott meg, jelenleg négy helyi érdekű vasutnak engedélyese és kiszámíthatatlan karriér várományosa. Mig ha Juliát — családi nevén Gábel Elint — a feketevérű és egyenruha imádó Elint vezette volna oltárhoz, ma is künn laknék a tisztviselőtelepen és 2500 forint jövedelemből éldegélnének, igen valószínű, hogy nem boldogan.

1.

Ah Elin nagyon fess kapitányné volt. A *Baltavári Tudósító* tárcza rovatában igen gyakori időközben jelentek meg tíz-tizenkét strófás költemények *Evelin dalai* czímen. Szerzőjük Gyárfás Sámuel átalotta *Elin dalai* czímen kiadni, de az óvatos szerkesztő se ment volna bele, mert mindenki ismerte a szép Elint, hiszen csak egy létezett Baltavárott, csak egyetlenegy. Es bizony nagy ribilliót csinált volna az ura, a langaléta kapitány. De Evelin egy se volt s így Radevitz kapitánynak semmi jogcíme se akadt katonai brutalitást elkövetni.

Elin ura, amilyen szigorú, mondhatni zsarnok katona volt a kaszárnyában és a gyakorlótéren, épp oly szelid, bárány hangulat fogta el, mikor a zöldzsulus és rózsakerttel körülvett házba belépett.

röpiratra, a mely a főntebb hangoztatott érveket a nép nyelvén kifejtjen. Vagy elbeszélés alakjában, olyan formán például, hogy: egyik családnak egykéje mint afféle „egyfi“ kényeztetve nevelődik a szülők átkára, szégyenére, gyászára. A másik család több gyermekével boldogul. A pálya-díjat nyert művet ki kellene aztán sok százezer példányban nyomtatni, az anyakönyvvezetők közt kiosztani, hogy a házasságkötés után minden új párnak egyet ingyen adjanak. Minden faluban találának rá élő példát. „Mintha csak ezek meg azok volnának kiserkesztve“. Talán lenne hatása. Sokat tehetne a katolikusoknál a gyóntató szék, a hol a szív érzelme megnyilatkozik és fogékony a vallási, erkölcsi intések befogadására. ** Én hallottam egy apai szív megnyilatkozását. Atkozta azokat, a kik tele beszéltek őt és feleségét, hogy minek a sok gyermek. Hallgattak rá, az egyke iskolás korában meghalt és aztán többet már nem adott az Isten; most neki és feleségének vén-ségökre kell az igát huzni, nincsen segítségük. Oh a falusi népelet sok ilyen anyagot szolgáltat akár tragédiára. Nemrég halt meg egy öreg ember nálunk, alig esztendeje temette el a feleségét. Vagyonosak voltak, de siralom volt a sorsuk. Egy fiukat, a kit a katonai szolgálat alkalmával kireklamáltak, mint fiatal házast te-

** Más vallásuknál pedig ott van a szószék, — csak hogy a nyilvános dorgálással járó kellemetlenségeket kevés lelkész szereti magára venni s a maguk szempontjából igazuk is van az ilyen lelkészeknek, mert a törvény részéről nem tapasztalják azt a jogosult védelmet, amely őket közérköles javítási és hazafias buzgólkodásukban kellőleg támogatná. Ismerünk egy derék ev. ref. lelkészt, ki fiatalabb éveiben teljes energiával látott a — Sárköz bűnének megakadályozásához. A számtalan életet előlő „madám“ ellen büntető feljelentést is tett a tekintetes kir. törvényszéknél (régebbi időben volt ez!) de a feljelentés vége kézzel fogható bizonyítékok híjján teljes felmentés lett, mi által a lelkész helyzete sok ideig kényelmellen volt a saját falujában. — Törvényhozási intézkedés is kellene tehát ide. Teljes szigor, mellőzése az ugynevezett: **közvetlen bizonyítékoknak**, mert a szentírás ellenére, a közérköles és a magyar haza érdekében inkább szenvedjen egy ártatlan, mintsem hogy olesó szerrel megmenekedjék 100 bűnös.

A szerk.

A közmondás ugyan elég naívnak tartja, hogy minden kakas ur a maga dombján, de ezt Radevitzekre úgy kell alkalmazni, hogy a kapitány házánaál a tyúk volt a kakas. Igen, a közmondások néha botrányosan sántítanak.

Tehát Elin parancsolt. A kutyamosótól kezdve egész az uráig mindenkinek. Rövid három év alatt tíz szakácsnét és kilenc szobaleányt kergetett el. És azok a szép, keskeny kacsók jól kezelték nemcsak a kantárszárakat, — mesés eleganciával lovagolt Elin, — a zongora elefántesont billentyűit is, és az ostoba János kocsis ábrázata aligha a szakácsné csókjaitól volt olykor piros, bizonyára azok a fehér kezeccskék érdekeltek.

2.

Az ura, a hirtelenszöke, langaléta Góliát a szellőtől is féltette Elint. De a felesége önállósága és akarata nem igen tűrt ellenmondást, s a nagyon is óhajtó módban előadott jó tanácsokat nem igen szivlelte meg a szenvedélyes, sűrűvértű, fekete asszony, a kinek utolsó szava többnyire ugyan egyformán hangzott:

— Én akarom, vagy én akartam így.

Erős énje volt Elinnek.

Szerelemföltésről szó sem volt köztük. Jóllehet sokat fordultak meg a házuknál a garszontisztek és Radevitz is vitte a feleségét mindenüvé, az asszony mindenütt énje maradt a társaságnak, akire a zsengebbő koru

mették el. Nagyon tanulságos volt a reklamáláshoz való családi értesítő. Valami három-négy előbb született gyermekről szól ez, kiknek 5—6 éves korukban történt elhalála után született a másik, míg az utolsót fölnevelték. Mikor ez élte virágjában meghalt, sirböltöt építettek neki, szép sarkövet állítottak, azt koszoruzgatták, míg végre hosszas gyászos évek mulva ők maguk találtak abban helyet s a családnak még a neve is kihalt a községben.

Sok ugynevezett népiratkát olvastam már, a melyek a nép között uralkodó mindenféle bűnt, p. o. pálinkaivást, kártyázást stb. ostromolnak, de ezen legnagyobb bűn ellen szólót nem olvastam még egyet sem.

Egy népbarát.

Akadályozzuk meg a kivándorlást.*

A rossz idő, a nehéz helyzet, a százféle anyagi hiányok és bajok miatt panaszkodnak manapság igen nagyon az emberek. Panaszkodik a földműves, a napszámos, az iparos, a hivatalnok, szóval panaszkodik itt az ifjú és az öreg, a szegény és a gazdag, hogy az idők gonoszak s az ember csak nyomorog ez árnyék világban. Ha behatóan vizsgáljuk a társadalmat és annak egyes osztályait, azt tapasztaljuk, hogy a panasz nem egészen alaptalan. A viszonyok súlyosak és nyomasztók! Az elégedetlenség, a nyomor mindinkább terjed és sok tekintetben megakasztja a testnek és a léleknek mozgékony erejét; mi által úgy a szellemi, valamint az anyagi jólét, nagy kárt szenved. Midőn e szomorú körülményeket szemléljük, nem hagyhatjuk figyelmen kívül amaz igazságot, hogy — ha vannak is olyanok, kiket *ön hibájukon kívül üldöz a sors*, — *a legtöbb ember maga oka saját elégedetlenségének*, mivel nem teszi meg azt, a mit nem csak hogy *megtehetne*, hanem *megtennie is kellene*. A jelen nagy elégedetlenségnek az az egyedüli alapja, hogy a mai

* A baj nagyságát mutatja, hogy egyszerre két különböző oldalról is kapunk ugyanazon bajokkal foglalkozó cikkeket. De másrészt öröndes jelenség is ez, mert azt mutatja, hogy már gondolkozunk is a segítség eszközén. Szíves örömmel közöljük tehát ezt a tanulságos közleményt is.

hadnagyok és kadétek bizonyos tartózkodó félelemmel tekintettek fel. Mert Elinnek voltak kegyetlen ötletei, amelyek divatba jöttek s a felsült gavallért nagy ideig nevetéssé tették. Ettől pedig különösen Baltavárott félt mindenki, ahol egyéb tárgyalni való hiányában egy-egy kalandból vagy tréfából hetekig eltérferdelt a tiszt menázs.

Februárban az altisztek bált rendeztek. Az alezredes feleségét előfogta a migrén s így a bálanyai tisztségét Elinnek kellett elfogadni. Az altiszti bálók nagyon jól szoktak sikerülni Baltavárott. A nézők sorában a tisztnek is megjelennek s ha egy-két túron kívül egyebet nem táncolnak is, de legalább jó hangulatba jönnek, ahogy a fesztelenség növekedik a külön helyiségekben elfogyasztott pezsgőktől.

A bálí tudósítás szerint a lady patronesse pont kilencz órakor jelent meg s a rendezőség hallatlan nagyságu bokrétaival kedveskedett neki. A tudósító — Gyárfás Sámuel — kiemelte fejedelmi természetét és úgy vélekedett tizenöt soron keresztül, hogy bájosabb bálanyát még lámpással se lehetett volna találni, és hogy ez a bál a hanyatló század egyik legsikerültebb mozzanatát képezi.

A szünóra után kitünő kedve jött a szép asszonynak. Az alezredes, otthon hagyva a feleségét a főfájásnak és a sárga irigységnek, velük vacsorázott. A kiváló borok és a pezsgők felvillanyozták a kedélyeket és a lady patronesse nem győzött eleget moso-

kor tulságos nagy követelményeihez kevés alkalom adatik, különösen a munkás osztálynak a munkához, ha mindjárt meg volna is ahhoz a munkakedv. Korlátozni kell a nagy költsékeztést, fényüzést az egész vonalon, úgy a felsőbb, mint az alantas körökben, így lehet csak létrehozni az igazán lelkiismeretesebb munkálkodást, melyet semmiképp sem nélkülözhet a mai társadalom.

Három nagy betegség emészti napjainkban drága hazánkat. Az egyik az *Amerikába való tömeges kivándorlás*, a másik az *egy gyermekrendszernek veszedelmes áramlata*, a harmadik pedig, a *nagy munkahiány*, mivel mint agrikulturnak nincs versenyképes iparunk és kereskedelmünk.

Nagy baj mind e három nyavalya, sőt azt lehetne mondani, hogy valóságos országos csapás, mely végzetesen fenyegeti e sok nemzetiségű államot.

Seregestül hagyják el ez országot a kivándorlók, kik közül azok, kik már most családostul mondanak búcsút e hazának, félt, hogy soha többé vissza nem térnek, az „ubi bene, ibi patria“ elvét tartva szem előtt. Azok révén pedig a kik itthon hagyva családjukat, mennek jobb hazát keresni idegen világrészekbe, könnyen elképzelhető, eltekintve az anyagi haszontól, mit családjuknak talán szereznek s megtakarítanak, kimondhatatlan nagy az erkölcsi veszteség, mely úgy a távol levő férjet, mint az itthon maradt nőt a családdal együtt fenyegeti. Nagyon természetes, hogy a javakerbeli idegenben levő férj, valamint a visszamaradt feleség, lábbal tapossák a hitvestársi hűségi esküt, tág kaput nyitnak a fajtalankodásnak, s miután tény az hogy „*exempla trahunt*“, így az erkölcsi telenség terjedésével veszélyeztetik a köz-erkölcsiséget is. Ugyan mi lesz abból a nemzedékből, a mely ilyen légkörben nevelkedve, ilyen erkölcsrontó példát látva, lesz hivatva nemzete javát munkálni, egyháza ügyét lelkesedéssel s buzgósággal előbbre vinni és saját jól felfogott érdekét szem előtt tartani, szóval minden nemes, magasztos és szép eszméért lelkesülni? Nem halljuk-e a vész-morajt, mely a költő szavaiban intőleg hangzik felénk, hogy felházzon bennünket alélt-ságunkból: „*Minden állam támasza és talpköve a tiszta erkölcs, mely ha megvész Róma ledől s rabigába görbed!*“ A munkabíró nép így idegenbe vándorolván, mintha csak a török- és a tatár-járás idejében volnánk, oly néptelen lesz az ország, oly kihaltak némely helyen a községek, hogy biz nem tudom, honnét kerül ki a sok arató, melyre a nagybirtokosok, uradalmak utalvák, honnét a sok napszámos, mely különösen a szőlészettel foglalkozó vidékeken de meg egyéb gazdasági teendőknél nélkülözhetetlen.

lyogni, mikor a rózsás hangulat közepette, komoly mór kapitányok és becsipett hadnagyok éltették és egészségére ittak.

Elin aczelszürke szemében élénk tűz csillogott, mikor az urával keringőt táncolt. A baltavári öt szál cigányból álló banda ezen alkalomra kilenczre egészíté ki magát.

Leitgeb tüzemester, a főrendező is kapott egy túrt, a mit kellő ünnepélyességgel és hódoló tisztelettel lejtett el a bálanyával az *Arany Oroszlán* nagytermében.

Igy szokás ez az altiszti bálokon.

Talán az ura elálmósodhatott a sok pezsgőtől, mert két órakor azt mondta Elinnek:

— Elin, nem jó volna mennünk?

— Én még táncolni akarok.

Radevitz nyugodtan és előkelően, mint egy I. oszt. tüzérkapitányhoz illik, oda igyekezett az alezredeshez, a ki a hadosztály gyakorlatok terveit adta elő, melyek augusztus végén fognak lezajlani.

A ragyás Géza cigány animóval húzta a dajesot, éppen a harmadik négyes után. Radevitz megnézte az óráját: három mult. Csendesen kiballagott a tisztege után, akit egész udvar vett körül tisztekből és kadétkból. Elin az emelvényen ült a feldisztat páholyban és a könyörgő Katinszky Kázmér főhadnagynak azt mondta:

— No jó, de csak egy túrt. Egy negyedóra mulva.

Radevitz először életben volt a feleségéhez ilyen szigorú:

Ujlag a költővel kell felsóhajtani minden hazáját hön szerető polgárnak: „Pusztulunk, veszünk, mint oldott kéve, széthull nemzetünk!” Mi lesz e sok vérell szerzett szép hazából, melyet Árpád apánktól drága örökségkép vettünk? Ha saját fiai nemcsak elhagyják e drága hont, melyről a költő méltán így írt: „A nagy világon e kívül, nincsen számokra hely, Áldjon vagy verjen sorskeze, itt éljed, halnod kell!” De sőt gátat is vetnek a szaporodásnak az *egy gyermekrendszer* életbeléptetése által.

Midőn Isten az első emberpárt teremté, így szólott hozzájuk: „Gyümölcsözzetek és sokasodjatok, — töltsétek be a földet.” Ez isteni parancs értelmében már az ó-szövetség népei nagy számu családdal rendelkeztek. Helyesen nevezi azért a szent írás a gyermekeket isteni áldásnak. Így tekintti ezt még ma is a zsidóság, de nem a kereszténység, különösen itt e szeretett agyar hazában. Végig mehetünk itt majdnem általjában hazánk bármely községében, míg olyan keresztén családot találunk, hol 5—6 gyermek van. Hej! azt tartják a mai kor felvilágosított emberei: „A sok gyermek csak átok!” Ezelőtt 25 évvel mikor ide kerültem Kistormásra, azt szokták mondani a régi jó atyafiak, ha jöttek keresztelést jelenteni hozzám, hogy biz tisztelendő uram: „Üvegje és gyermeke soha sincs elég az embernek: mert az üveg könnyen eltörik s a gyermek hamar elhalhat.” De bezzeg most itt is megfordult a világ sora. Sorra vehetjük a családokat, nem találunk a fiatalabb családoknál többet egy, legfeljebb két gyermeknél. Természetes dolog e tehát az, kérdezhajjuk jogosan, ha egy olyan községben mint Kistormás, hol ezelőtt 25 évvel az anyakönyvek tanúsága szerint született 45—50 gyermek, most alig születik 18—22 gyermek egy évben? Vannak vidékünkön olyan községek, hol az *egy gyermekrendszer* veszélyes áramlata folytán már annyira megfogyott a tanköteles gyermekek száma, hogy az eddig két tanítóval rendelkezett községben, az egyik tanítói állás be lön szüntette, mivel nincs kit tanítani. Azt tartja a mi népünk: „Sok gyerek, gyer telek.” Nem akarja ma már népünk sok gyermek közt felosztani a létező vagyont, szétforgácsolni a birtokot; azért vannak rajta, ha csak tehetik, hogy megakaszszák családjuknak szaporodását. Ez az arany borju körüli táncz, mely többre becsüli a földi kincset, s vagyont, mint gyermekének életét, saját lelki üdvét és boldogságát. Tanulhatna népünk élelmes zsidó honpolgárainktól, hol minden család bőven meg van áldva gyermekekkel. Megél az mind, mint szokás mondani, még a jég hátán is, mert nem fél a munkától s felveszi a küzdelmet az élettel.

Faji jellege, sőt talán nem tulzok, ha azt állítom, hogy szép erénye a zsidóságnak nem a széthuzó, egymást gyengítő meghasonlás, hanem inkább a testvéri felesegélyző, egymás javát előmozdító, összetartó szeretet.

Vajha megszívlelnők eme krisztusi szót: „Nem szolgálhattok Istennek és a Mammonnak egyszerre!” Elszorul az embernek szive e fájdalommal jellegű látásra, mikép pusztítja az *egy gyermekrendszer* nemcsak e drága hont, de egyuttal maga magát e földnek népét is. Biz nem úgy van most, mint volt hajdan, mikor azt tartotta a nép: Ha ad az Isten barmot, gondolkozik annak takarmányáról is. Sajnos, hogy még napjainkban is megvalósul rajtunk nagy Berzsenyink szava: „Nem látod Árpád vére miként fajul? Nem látod a boszus egeknek ostorait, nyomorult hazádon!” Azt hiszem eléggé indokoltam e szomorú példákkal, hová vezet e szörnyű betegség, a végső veszedelemben, ha nem tér jobb utra népünk.

A legnagyobb baj végre a *nagy munkahiány*. Mint agrikultur-állam egyedül csak a földművelésre vagyunk utalva. Pedig milyen sokszor volt már alkalmunk tapasztalni, ha valami országra szóló elemi csapás sújtotta hazánkat, mint épen az 1866. évben, akkor kész volt a nyomor, beállott az éhínség, majd nem a tönk szélére jutott az ország. Dacára e szomorú tapasztalatoknak, még sem okulunk a saját kárunkon és vesztésünkön. Megmaradunk a régi megszokott rendszer mellett, ugy a nagy-, mint a kisbirtokosok egyaránt, a földművelést tartván az egyedül célhoz vezető, leghelyesebb irányelvnek. Míg azelőtt a föld népe az uradalmakban hónap-számra arathatott, de sőt nyomtatással még télen át is szerezhetett valamit, most ott is annyí arató lesz beállítva, hogy csak mihamarább, mondjuk két hét alatt vége legyen e munkának; akkor aztán nincs semmi kereset, nincs munka. Nem lehet tehát csodálni az Amerikába való kivándorlást. Mindig azt hánytorgatjuk és hangoztatjuk, hogy: „Pártoljuk a honi ipart.” De hogyan lehessen azt pártolnunk, a mi nincs, mikor még csak alig lehet ilyenről szó!*

Sajnos nincs *iparunk*, nincs *kereskedelmünk*, nincsenek *gyáraink*. Az a néhány gyár, a mi az egész országban van, biz édes kevés ahhoz, hogy a munkásnép abból megélhessen s magának a megélhetéshez szükséges mindennapi kenyeret megszerezze. Az a legnagyobb bajunk, hogy mindent az államtól várunk, magunk pedig sem-

* *Meg aztán valljuk be, belénk van nevelve, hogy mindig szebb, jobb ami — idegen. Sok iparosunk csak úgy tud boldogulni, ha már külföldön is hirnevet szerzett!*

A szerk.

mit sem teszünk. Nagybirtokosaink volnának hivatta nemcsak mezőgazdaszatot üzni, hanem e mellett azon lenni, hogy a gyáripár is lendületet vegyen hazánkban, gyáraknak felállítását által, hogy nyereségünket ne kellene potom áron odaadni a külföldnek, hanem itthon gyárilag feldolgozva, nem volnánk kénytelenek azt drágán a külföldtől megvenni; sőt oda hatni, hogy e tekintetben versenyezhetnénk a külfölddel. Persze már előre hallom, a sok ellenvetést, kifogást, igaz ez mind, de gyárak felállításához és fentartásához sok pénz kell ám! Nagyon helyes a megjegyzés, de mindjárt megmondom ennek a gyárak felállítását és fentartásához szükséges pénzösszeg előteremtésének módját is. A latin közmondás azt tartja: „viribus unitis,” vagyis „egyesült erővel!” Lám ha tudunk pénzintézeteket, takarékpénztárakat, biztosító társaságokat létesíteni részvények útján, nem lehetne-e Tolnamegyében mondjuk a mi nagybirtokosainknak felállítani egy részvénytársasági cukorgyárat? Mily szép lendületet vett a cukoripar Sopronmegyében, meg Somogyban is, ott a munkásosztálynak előbb akad keresete.

Nagy előnyére volna ez a nagyvonalú elterjedt és felkapott marhatenyésztésnek is, a mennyiben a kihasznált répaszetet, még mindig foglal magában oly tápanyagot, hogy mint kitűnő marhatakmány, — különösen ily takarmányszük évben, mint e mostani, — nagy jótétemény lenne az egész gazdaságunkra nézve. Jobban ki használhatná így a nagybirtokosság saját birtokát és ez által segítve volna a nagy bajon, mi végromlással fenyegeti hazánkat, nem volna ugyanis munkahiány, tudna keresni idehaza a munkásosztály annyit, mi életfentartásához okvetlenül kell.

Feltartam azt a nagy betegséget, mely egész nemzetünket veszélyezteteti, sőt ha ennek eleje nem véték, még annak végromlását is okozhatja. Utaltam egyuttal arra, hogy mikép lehet e kórságos nyavalyát megszüntetni, ha a *mezőgazdaság mellett emeljük egyszersmind az ipart, gyárak létesítése által*. Meg fog akkor azonnal szünni az *Amerikába való kivándorlás, az egy gyermekrendszernek az egész országban elterjedt veszedelmes áramlata, valamint a nagy munkahiány is. Lesz munka, lesz jólét, lesz megelégedettség!*

Most pedig tihozzátok fordulok ti XX. század népnevelői: Ti néptanítók, községi jegyzők és minden felekezeti papok. Ti vagytok azok, kik közvetlenül érintkeztek a néppel.

Vállvetve oda kell tehát hatnunk, hogy a nép erkölcsi érzülete emelkedjék és ne tartsa több gyermekét tehernek, csapásnak,

— De Elin, az Istenért, meghül, mert félóra mulya itt áll a kocsis és megyünk.

— En éppen most parancsoltam a kocsisnak, hogy egy óra mulva álljon elő. Ugy-e Ursics?

— Igen, most utasítottam a kocsist a nagyságos asszony parancsához képest, válszolt Ursics hadnagy.

— Talán későn lesz? koczkaztatta Radevitz.

— Radevitz álmos. Megyek. Jöjjen Katinszky, most huzzák a mi keringőnket.

A társaság sorfalat képezett, a szőke óriás pedig csüggeteg léptekkel, mint egy vert hadsereg, elindult befogatni. Mire bejött, talán a tizedik túrt tánczolta Elin. A szép asszony kipirult, és lihegve lebbent a főhadnaggyal tova, a szeméi csillogtak az izgalomtól és finom orozimpácskái megtárgultak a lélegzésnél: az egész asszonyból pedig mesés, észvesztő illat sugárzott ki.

Radevitz keresztbefont karral állt az ajtó előtt, és az előtte elsuhanó Elinnek szolgálati hangon szólott oda:

— Elin a kocsis kész.

Az asszony szeméi egyet villámlottak az ura felé, azután néhány perczig pihent és elkezdett készülődni, de nem szólott egy hangot sem. Katinszky ráadta pehelykönyű, fehér selyem belépőjét, Elin pedig mosolyogva bucsuzott a tiszteltől, az altisztek rendezőségének, a kik megköszönték kegyes kitüntetését, azt felelte:

— Igen szívesen vettem részt a jól sikerült multságban. Isten önökkel.

Aztán elfogadta az ura karját.

3.

A kocsiban beburkolózott a bundájába és nem hederített az urának becéző, agsgoskodó megjegyzéseire semmit.

Mikor odahaza vetkezni kezdtek, az ura ölelő karjait lefejtette derekáról és azt mondta neki:

— Hagyjon békét!

— De mi lelte Elin? Ugy-e beteg?

— Nem. Hanem maga egy közönséges tüzérkapitány, nem udvarias férj.

— De édes, hiszen lesz még tisztibál.

— Maga elmehet oda, én nem megyek.

— De Elin!

— Radevitz maga egy goromba kapitány, semmi több. Ne is izgassa magát. Nem szereti a feleségét, nem férj, csak közönséges zsarnok!

Az utolsó szavaknál elkezdett sirni a szép asszony; az ura látta, hogy a békéltetés nem sikerül, minden szó nélkül visszavonult és lefeküdt abban a hiszemben, hogy reggelre megint jó lesz minden. Hiába, az asszonyi könnyvek ellen nincs semmi fegyver.

A kapitány nyugodt lelkében most nagy vihar tört ki. A szőke és csendesebb vérmérsékletű emberek töprengése kinozta, meg az önvád is, hogy feleségét nem engedte szabadjára mulatni a kedve szerint. A bakter

ötöt túlkölt és mégse jött szemére az álom. A sötétben ott viharzott agyában a muzsika zaja, a tánczterem zsbongása és látta a gyertya-füsttel telített termet, majd szemé elé libbent a ragyogóan szép Elin képe is, amint Katinszky karjaiban mámoros hévvel tánczolt a *Királyfogás* öreg keringőjének ütemeire. Radevitz már féltett. Összevágta a következő jelek is: Elin hazaérkeztek után idegesen sirt. Világos az egész.

Széles mellében nagyokat dobogott a szive.

Fölkelt és a másik szoba neszt hallgatta; onnan kihallatszott a feleségének mély lélegzetvétele.

Visszafeküdt és azt álmodta, hogy Katinszky keresztülhasította az agyát nehéz lovassági karddal, pedig csak az éjjeli szekrény márvány sarkába koppantotta bele.

4.

Elin kilenczkor kelt. Egy kicsit sápadt lett az arca és a szemé nedvesebb, mint máskor. A reggelinél elhatározta Radevitz, hogy végére jár mindennek. Felesége nem szólott hozzá, csak a szobaleánynak adott utasításokat.

A kapitány kiitta a teáját és két pohár konyakot is felhajtott.

Mikor a kardját felkötötte, a nagy lelki furdalástól szinte remegett egész testében. Nagy kék szemével rátapadt feleségére és azt kérdezte tőle:

hanem inkább nyereségnek és áldásnak. Reánk van bízva a nép lelki gondozása, vezetése és oktatása, ne hagyjuk magára azt a népet, a mely csak akkor lehet tisztelettel, szeretettel és ragaszkodással irántunk, ha nemcsak a betegség, az erkölcsi romlásra való rámutatással véltünk eleget tenni szent kötelességünknek, hanem készek is vagyunk nekik megmutatni azt az orvosszert, a mely ezt a szegény népet erkölcsi méltóságától egyedül megmentheti, ha t. i. népünk maga is belátja, hogy nem jó uton halad s magába térvén, a jobbulás ösvényére lép, hogy végkép el ne pusztuljon. Csak így lesz meg a mi fáradozásunknak édes gyümölcse és kívánt sikere!

Ti nagybirtokosok pedig szívelejtétek meg, hogy azt a nagybirtokot úgy fordíthatjátok igazán áldást hozó kincsé, úgy saját jóvoltotokra, mint a közjóra nézve, ha a nép megélhetésére közreműködni törekedtek, megszüntetvén a nagy munkahiányt, gyárak létesítése által szeretett hazánkban. Így virulhat csak fel a mi drága hazánk, ez a mindnyájunkkal közös édesanyánk! Adja Isten, hogy szavam ne legyen elhangzó szó a pusztában!

Reichert Gyula

kistormási ág. hitv. ev. lelkész.

Küzdelem a magyar nyelvért.

Nem a mostani küzdelemről van szó, a mely uralkodó és nemzet között folyik, hanem arról a küzdelemről, a mely uralkodó és nemzet között folyt 1790-től 1844-ig a magyar nyelv ügyében. Mint ismeretes, a megelőző századokban a latin nyelv volt az uralkodó és hivatalos nyelv, s csak Mária Terézia és II. József akarták hivatalos nyelvévé tenni a németet. De ez a törekvés visszatetszést keltett a nemzetben, s tulajdonképpen II. József halála után következett be a magyar nyelv jogaiért indított erős és tudatos küzdelem. Az 1790. évi törvény csak a kezdet kezdete, mint alább olvasható, s egy fél-századnak kellett elfolytania, míg Magyarországon a magyar nyelv többé-kevésbé megszerezte a maga jogait. De ennek a szívós ellenállásnak okát nemcsak Bécsben kell keresni, hanem itthon, a nemesség felfogásában is, a mely úgy tűnik fel, s a valóságban is úgy volt, hogy a latin nyelv szoros kapcsolatban állott a nemesi jogokkal.

Ez kiolvasható Köleseynek a magyar nyelv ügyében tartott beszédeiből. De nemcsak Kölesey, hanem báró Wesselényi Miklós, gróf Széchenyi István, báró Eötvös József és igen sok kitűnő hazafi szállott sikra

— Elin, édes Elinem, szeret engem? Csend.

— Nem látott még haragudni, feleljen!

— Mit akar tőlem?

— Az igazságot.

— Nos, az az igazság, hogy maga goromba ember. Radevitz! és a nyomaték kedvéért szótagolva ismételte: go-rom-ba ember! . . .

— Elin nekem hűséget esküdt.

— Ugyan? És?

— És megcsalt, vagy meg akar csalni.

— Ah, Radevitz, félt engem. Ez eddig új dolog. Igazán szép magától.

Az asszony idegesen nevetett és a porcellán észén játszotta a Generalmars-ot a késének ezüst pengéjével. Az ura remegve állt elé és megragadta kezét, aztán drámai tekintettel, lassu, nyomott hangon szólt a feleségének összeszorított fogai közül:

— Szólj, megcsaltál-e, szereted Katinzskyt?

Elin arcát tüzes pir öntötte el, hirtelen felugrott székéről, kirántotta a kezét a Herkulesből, a szemei villámokat szórtak az ura felé és azt kiáltotta:

— Szentelen. Hogy mer megsérteni? Nesze!

És mindjárt elégtételt is vett a sértésért az urán, csattanós elégtételt, azután levetette magát a medvebőrrel leborított ottománra és arcát elfödve, zokogott.

A szöke óriás megsemmisülve állt egy

a negyvennyolcas idők előtt azért, hogy a magyar nyelv számára kivívják azokat a jogokat, a melyek a nyelvet megilletik. Szinte nevelésnek tetszik, hogy Magyarországon azért kellett küzdeni, hogy magyarul lehessen beszélni, de így volt. Ide iktatjuk 1790-től kezdve azon törvények nevezetesebb intézkedéseit, melyek a magyar nyelvre vonatkoznak:

Az 1790. évi XVI. t. cz. a következőképpen intézkedik: Ő Szent Felsége biztosítja a Karokat és Rendeket, hogy bármiféle ügyekre nézve idegen nyelv nem fog használni; hogy pedig a magyar hazai nyelv jobban terjedjen és csinosodjék, a gymnasiumokon, akadémiákon és a magyar egyetemen a magyar nyelv és irás számára külön tanár fog beállítani. . . . A kormányzati ügyek pedig most még latin nyelven lesznek tárgyalandók.

Az 1792. évi VII. t. cz. szerint: A magyar nyelv tanítása az ország határai között ezentul rendes tantárgy legyen, hogy ily módon bizonyos idő lefolyása alatt közhivatalt csak olyanok nyervejenek, a kik a hazai nyelv ismeretét is a tanárok bizonyítványával igazolni tudják.

Az 1805. évi IV. t. cz. 1 § Már ezen országgyűlésen az Ő Felsége elé küldendő följeltesztések, a szavak netalán előforduló kétértelműségének kiküldése végett is, hasábosan latin és magyar nyelven szerkesztésének.

2 § A magyar kir. udvari cancelláriához küldendő följeltesztéseket latin s egyszersmind hazai nyelven kiállítani legyen szabad.

3 § Szabadságukban maradjon azon törvényhatóságoknak, melyek azt tenni kívánják, a magy. kir. helytartó-tanácsal való levelezéseiket hazai magyar nyelven írni, s a törvényszékeken, s perekben is a magyar nyelvet használniok.

5 § Mivel pedig a magyar nyelv tanítása már az 1792. VII. t. cz. által a rendes tantárgyak közé soroztatott: Ő Felsége ezen törvénykezely fogantatásáról gondoskodni méltóztatik.

Ugyancsak a magyar nyelv terfoglalásával van kapcsolatban az 1807. XXIV. t. cz., az 1808. VIII. t. cz. s az 1827. XI. t. cz., a melyek a Nemzeti Múzeum és a Magyar Tudományos Akadémia létesítéséről intézkednek.

A nemzeti nyelv használatáról intézkedik továbbá az 1830. évi VIII. t. cz.

1 § A kir. helytartó-tanács azon törvényhatóságoknak melyek magyar följeltesztéseket küldenek, nemcsak ugyanazon nyelven válaszoljon, hanem ezekhez többi intézményeit is, a körlevelek kivételével, magyar nyelven adja ki és küldje el.

2 § A kir. Curia a hozzá magyar nyelven föllebezett perekben szintén ugyanazon nyelven határozzon.

4 § Az ország határain belül közhivatalokra sehol se legyen alkalmazható, a ki a magyar nyelvet nem tudja.

5 § 1834. évi január 1-e után senki az ország határai közt, a ki a magyar nyelv kellő ismerete nélkül, szükölködik, ügyvédi vizsgálatra ne bocsáttassék.

Az 1836. évi III. t. cz. 1. §-a a következőképpen szól: Hálás érzéssel tisztelik a KK. és RR. Ő Felsége atyai szívének hív magyarjaihoz viseltető jósága azon dicső példáját, melynél fogva kegyelmesen kiváltoztatni méltóztatott, hogy a törvények magyar szerkesztése az eredeti (és nem a latin.)

4 § Azon helyeken, a hol a gyülekezethez magyar nyelven mondatnak szent-beszédek, az anyakönyvek is magyarul irassanak.

Az 1840. évi IV. t. cz. egy lépéssel ismét

perezig és nézte, hogyan rándul meg a felesége egész gyönyörű teste a görcsös zokogástól.

Megfordult és csörömpölve távozott.

Utközben megbánta ostobaságát és afelett tündött, hogy ha ez a pofon nem gyöngéd kezektől eredne, rögtön jelentené magát a térparancsnokságnál és leköszönne kapitányi rangjáról. De így?

Nagyot sóhajtott.

5.

Elin befogatott és levelet irt az urának, hogy a történetek után látni se akarja. Elment haza duzzogni. Két óra alatt oda ért a könynyű szán. Az uton meggondolta a dolgot és azt határozta, hogy egyelőre vár és a mamának nem fődözi fel a dolgot.

Ebéd után odaért Radevitz is lóháton. A paripáról szakadt a hab, maga is igen ki volt hevülve. Az öregek ebéd után szundikáltak a belső szobákban. Elin egyedül volt az ónémet ebédlőben és az ablaknál állt. Az ura lassu léptekkel ment feléje és sarkantyujának pengése nagy zajt csinált a hangtalan teremben, de Elin nem nézett vissza. Aztán megfogta az asszony kezét és bűnbánóan bűgta neki:

— Bocsáss meg, Elin.

Az asszony egy perczig karikákat rajzolt az ablaküvegre ujjával, de mikor az ura megcsókolta észvesztő, kívánatos nyakát, ráhajolt a termetes férj katonás mellére és szegyenlősen takarta el arcát.

Alapi Gyula.

tovább megy, nevezetesebb rendelkezései a következők:

1 § Ő Felsége megegyezésével az országos felirások már e jelen országgyűlésből egyedül magyar nyelven terjesztessenek fel.

7 § Oly helyeken is, hol a gyülekezethez szent-beszédek magyar nyelven nem tartatnak, a jelen országgyűlésnek berekesztésétől számított három évek mulva az anyakönyvek magyar nyelven irassanak.

8 § Ezentul minden vallásbeli különbség nélkül plébánosoknak és segédeknek olyak alkalmaztassanak, kik a magyar nyelvet tudják.

9 § Ő Felsége kegyelmesen rendelkezi fog, hogy a magyar nyelvnek tudása a katonai véghelyeken is gyarapíttassék, s a magyar ezrednek kormányai a magyarországi törvényhatóságokkal magyar nyelven levelezzenek.

Vég e az 1844. évi II. t. cz. a magyar nyelvről a következőképpen rendelkezik:

1 § Az országgyűléshez bocsátandó minden kegyelmes királyi leiratok, előadások, válaszok és intézvények ezentul egyedül magyar nyelven adassanak ki.

2 § A törvénykezelyek, valamint már a jelen országgyűlésen is egyedül magyar nyelven alkottattak és erősítettettek meg; ugy ezentul is mind alkottatni, mind királyi kegyelmes jóváhagyással megerősíteni egyedül magyar nyelven fognak.

3 § Országgyűlési nyelv ezentul kirekesztőleg a magyar lesz.

9 § Ő Felsége méltóztatott kegyelmesen rendelkezést tenni már az iránt is, hogy az ország határain belüli iskolákban közoktatási nyelv a magyar legyen.

* A képviselőválasztás epilógusa. A

„Magyarország“ a mult héten megjelent egyik számában erős kitételekkel emlékezett meg a tolnavármegyei, — közelebről a bonyhádi — képviselőválasztásokról.

A czikk írója Kaas Ivor, most a következő nyilatkozattal igazítja helyre téves értesülését:

Nyilatkozat. A „Magyarország“ 86. számában téves értesülésen alapuló sorok jelentek meg „A politikai színtérről“ című rovatban. Tolna vármegyéről lévén szó, a bonyhádi kerület választási esélyeire vonatkozólag ez mondatik:

A felszabadult becsületet és a függetlenségi hazaszeretetet le nem igazhatják többé se Széchenyi főispán, se Döry alispán.

Ezzel szemben a valóság az, hogy Döry Pál alispán a november 18-iki esemény következtében a szabadelvű pártból kivált, a november 18-iki házszabálytörést elítélte és régi fegyvertársaival szemben az ellenzék programjában foglalt nemzeti követelésekhez csatlakozott. A november 23-ikán megtartott tolnamegyei közgyűlésen, melyben Tiszának és Perczelnek bizalmat szavaztak, részt nem vett; márczius 15-ikén a vármegye házára nemzeti zászlót tüzetett ki és a márczius 20-iki közgyűlésen azt az indítványt, hogy márczius 15-ikének nemzeti ünnepé leendő avatása iránt a vármegye írjon föl a képviselőházhoz, habár azt maga az indítványozó levélileg visszavonta, magáévá tette és úgy az állandó választmányban, mint a közgyűlés egyhangulag el is fogadott.

Ezen tényállásból kifolyólag, mint az idézett közlemény szerzője, készséggel jelentem ki, hogy a „Magyarország“ 86-iki számában Döry Pálról mondottak sem Döry személyére, sem hivatalos ténykedésére nézve meg nem állanak. Sajnálom, hogy téves információ folytán Döry Pál politikai személye egy ideig helytelen világításban állott a nagyközönség előtt, de most annál nagyobb örömmel üdvözlöm Döry Pál alispánt Tolna vármegye élén, az ellenzék soraiban.

Kaas Ivor.

Megírhatta volna már a teljes igazságot is, azt t. i., hogy Tolnavármegyében nem csak Döry Pál alispánja, de Széchenyi Sándor gróf főispánja alatt is zavartalanul követhette mindenki politikai meggyőződését.

V Á R M E G Y É.

A vármegye közigazgatási bizottsága április havi ülését mai napon tartja.

VÁROSI ÉLET.

Szekszárd nagyközség képviselő testülete e hó 20-án délután 2 órakor ülést tart. A nagyközség 1904. évi számadásai pedig a városházán közszemlére vannak kitéve.

HIREK.

— **Április 11.** A hivatalos nemzeti ünnepet a vármegye és a szekszárdi állami hivatalok, Szekszárd nagyközség elöljárósága, valamint a főgimnázium, polgári iskola és a népiskolák tanulói megtartották. *Wosinsky* Mór apátplebános mondott misét a belvárosi templomban, melyen a vármegye tisztikara *Simontits* Elemér főjegyzőnek, a kir. törvényszék dr. *Selcz* József elnöknek, a pénzügyigazgatóság *Fink* Kálmán pénzügyigazgatójának, a tanintézetek és népiskolák fiú és leányövéndékei tanárai és tanítóiknak vezetésével jelentek meg. A nemzeti zászló lengett a legtöbb középületen.

— **Egy főszolgabírói jubileum.** Most volt 10 éve, hogy *Rassovszky* Juliánt a dunaföldvári járás főszolgabírójává választották. Ezt az alkalmat nem akarták elmulasztani a járásában alkalmazva levő jegyzők, a kiket hálás érzelem csatol a velük szemben mindenkor méltányos és igazságos főszolgabíróhoz. Eleinte küldöttségileg óhajtották a jubiléumot üdvözölni, de *Rassovszky* kérelmére elállottak minden zajosabb ünnepelési szándéktól, így arcképeikkel emlékalbumot küldtek szeretett főszolgabírójának s meleg hangú üdvözlő iratot is intéztek hozzá. A szépen fogalmazott, magas szárnyalású emlék irat Dunaföldvár község érdemes jegyzőjénnek *Niefergall* Nándornak tollából került ki.

— **Közüti bejárás.** A keresk. miniszter az állami beruházási kölcsönből kiépítendő *pinzehely-simontornyai* törvény-hatósági közutnak helyszíni bejárását f. évi május hó 8-án délután 2 órára tűzte ki. A gyülekezés Némedi község házában lesz s a küldöttséget *Kikindai* Gyula min. főmérnök vezeti.

— **Köri vacsora.** Kedélyes vacsora volt f. hó 10-én a szekszárdi „Polgári Olvasókörben.” Igazi jó hangulat uralkodott, úgy hogy a jelenlevők elhatározták a kör agilis igazgatójának dr. *Albersz* Rezsőnek indítványára, hogy amennyiben az asszonyok megengedik, havonként egyszer meg-meg ismétlik az ilyen összejöveteleket. A jóízű bőjt vacsora alatt sikerült beszédek hangzottak el. *Boda* Vilmos Tóth Gyulát, mint a kedélyes mulatságának soha meg nem bontóját éltette, *Schneider* János a kör legifjabb tagjának *Wölfel* Ferencnek egészségére üritette poharát, *Boda* Vilmos dr. *Albersz* Rezsőt a kör igazgatóját köszöntötte fel, *Horváth* Ignác pedig *Boda* Vilmost a közszeretben álló elnököt és az ilyen kedélyes összejövetelek meghonosítóját éltette. A mulatság fényesen sikerült, erős férfiak ingadoztak a boldogságtól, szolid családos emberek reggel kerültek haza a jövő havi engedély kikérésére.

— **Parcellázás.** Az a siker, hogy a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter kilátásba helyezte egy pár Szekszárdhoz közel fekvő pusztának parcellázását, nagy kedvet támasztott a további földosztásra. Ugy értesülünk, hogy mozgalom indult a szekszárdiak között, hogy a József-pusztát is széttagoltassák s erre nézve aláírások vannak folyamatban.

— **Április 11. a gimnáziumban.** A szekszárdi állami főgimnázium ifjúsága a hivatalos nemzeti ünnepet az idén is megünnepelte. Reggel nyolcz óra után a tanári testület részvételével rövid ünnepség folyt le a tornateremben, a hol az ifjúság először elénekelt a himnust, aztán *Wigand* János igazgató mondott beszédet, méltatva a nap jelentőségét. Végre a Szózat eléneklése után a katolikus ifjúság a tanári testület vezetésével a templomba vonult, a hol misét hallgatott. A tanítás a nap folyamán szünetelt.

— **Uj halásztársulat a Dunán.** A dunaföldvár-bátyai és fajs-bátyai halásztársu-

latok egyesültek Dunaföldvár-bátyai halásztársulat cím alatt s így a Dunán Dunaföldvártól kezdve le Bátáig vagyis Tolnavármegye egész Dunaszakaszán egyetlen társulat emberei halásznak. A társulat alapszabályait a földmívelésügyi miniszter már jóváhagyta.

— **Pályázat.** A dunaföldvári járás főszolgabírája Dunaföldvár nagyközségben lemondás folytán megüresedett 1200 kor. fizetéssel javadalmazott irnoki állásra pályázatot hirdet május 3-áig.

— **Pályázat Mária Terézia bátaszéki katonai alapítványra.** A bécsi cs. és kir. Teréziánumban az 1905/6 tanévben egy *Tolnavármegye bátaszéki* egész alapítványi hely lesz üresedésben; ezen helyre csak oly növendéket vesznek fel, ki a nyolczadik életévét betöltötte, de a 12-iket még nem haladta túl, — magyar főúri vagy magyar nemesi rendből való róm. kath. és szülői v. gyámja kimutatják, hogy az évi 500 korona, mellékes kiadásokat fedezni tudják. A folyamodványok Ó Felsőgéhez intézendők, s vagy közvetlenül hozzá, vagy a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez küldendők f. évi június 15-éig.

— **Uj telefon.** Ózsák pusztát Szekszárd-dal telefontal kötik össze; a vezeték felállításán most dolgoznak, s még husvét előtt befejezik.

— **Igazolt mandátum.** *Boda* Vilmos mandátuma ellen némi kis alaki kifogás merült fel, az ajánlók ugyanis nem voltak névszerint felsorolva. A hiány pótolatván, a bíráló-bizottság *Boda* Vilmos mandátumát ítéletileg igazolta.

— **Uj lélekharang.** A szekszárd-belvárosi róm. kath. templomnak hosszú időn át szomorú kötelességet teljesített kis harangja megrepedt a használattól s már fülserető lett a hangja. — Egy hitbuzgó nő azonban lelke sugallatát követve új harangot öntetett Szekszárdon, melynek felirata a következő: „Isten dicsőségére öntette *Pauer* Józsefné szül. *Mehrfelds* Anna 1905. Öntötte *Wagner* Károly Szekszárdon. — A harang sulya 30 kiló.

— **Méhészeti tanfolyam.** *Abaffy* József méhészeti vándor tanár a múlt vasárnapra közgyűlésre hívta össze a szekszárdi méhészegyletet, de mert a gyűlést a tagok érdeklődésének hiánya miatt nem volt határozatképes, a közgyűlést holnap tartják meg, tekintet nélkül a megjelenők számára.

— **Bucusi üdvözlés.** A szekszárdi általános ipartestület *Nunkovich* Ferenc nyugalmavonult főszolgabírónak mint volt elsőfokú iparhatósági vezetőnek, az iparügyekben kifejtett igazságos munkájáért és támogatásáért megleghangú bucsu üdvözlést küldött. Tekintetes *Nunkovich* Ferenc nyug. főszolgabíró urnak *Hyer*es. A szekszárdi általános ipartestület közel multban tartott közgyűlésén egyhangúlag hozott határozatával Tekintetességednek, mint az ipartestület közvetlen felettesének s iparügyünk mindenkor bölcs és igazságos vezetőjének és támogatójának távozása felett mély sajnálatát és igaz fájdalmát fejezte ki. Szerény testületünk ezen fájó érzelmének őszinte megnyilvánulását azon benső óhajunkkal hozzuk a Tekintetes főszolgabíró ur szíves tudomására, hogy megrongált egészsége mielőbb a legteljesebben helyreálljon s szeretetei és nagyszámu tisztelői közé mielőbb visszatérhessen. Szekszárdon, 1905. április 6-án. A szekszárdi általános ipartestület megbízásából: *André* István, ipt. elnök, *Kovács* Dávid, iparhatósági biztos, *Szűcs* Ferenc ipt. jegyző.

— **Köszönet nyilvánítás.** A szekszárdi nyomdászok műkedvelői előadásuk tiszta jövedelméből az *Egyesült szekszárd-tolnavármegyei nőegylet* részére 25 koronát voltak szívesek adományozni. Ezen nemesszívű adományt egyetünk nevében hálás köszönettel nyugtatom. — Özv. *Sass* Istvánné nőegyleti elnök.

— **A tavasz hirhozói.** A gyakorlat sokszor — sőt mondhatjuk, — legtöbbször megtréfálja az elméletet. Ez a tréfa dolog ismétlődik minden évben magában a nagy természetben is. A tudós csillagászok kiszámították, hogy az esztendőnek, — már tudniillik nem a kalendáriumbeli ujesztendőnek, hanem a természet esztendójének min-

dig márczius hó 21-én kell megújulnia. Óh te dicső tudomány, minő ragyogóan fényes a te csodálatosan szürke elméleted s minő remekül csapja agyon a természet azt a pillanatokra kiszámított szürkeséget. Az idén például — a természetrajz tudósok méltó feljegyzésére, — *április 7-én* láttuk a tavasz első hirhozóját, az *első fecskepárt* végig suhanni Szekszárd fölött olyan zivataros időben, aminőt csak meleg nyári napokon élvezhet az, akinek nincs se szülője se egyéb veteménye, amit rettegve félt a zuhogó jégveréstől; — mert bizony kedves hirhozóink ugyan csak zuhogó jégesőben értek Szekszárdra. Ká harmadnapra láttuk az *első gólyapárt*, sőt a gazdasággal foglalkozóknak éppen nem örvendetes rovarpéldányokat: az *első csapó-cserebogárt*; minő isteni tréfa — mondjuk mi, — akik csak úgy a fölszinen szemléljük a természetet; éppen két heti csalódás a pontos csillagász-számításban. Ugy van! mondja rá a tudomány, csak hogy el ne felejtőd tudatlan atyámfia, hogy fecskének bogár, gólyának béka, cserebogárnak finom farügy a tápláléka s e két heti különbözet éppen arra való, hogy fecske meglelje napfényre kelt bogarait, gólya találjon földlyukakból előtűnő csuszómászókat, s a cserebogár az első finom farügyeket; — ime lám mégis csak márczius 21-én újul a természet. Óh, te dicső tudomány, minő ragyogóan fényes a te csodálatos elméleted, mikor a téged megtréfáló természetet ilyen remekül csapod agyon a te szürke igazsággal.

— **Korpótlék.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter a bátaszéki községi elemi iskola tanítójának I. és II. ötödéves korpótlékául évi 200 kor. államsegélyt utalványozott.

— **Névmagyarosítás.** *Kiskoru Schmidt* Pál teveli születésű pécsi papnövéndék családi nevét *Sebő*-re változtatta.

— **Állami földbirtokok fölosztása.** Szekszárd nagyközség szomszédságában fekvő s a közalapítvány birtokát képező *Palánk* és *Agoston* puszták 1500 holdat kitevő területét szekszárdi, mözsi, és síogárdi kiskgazdák részére fel fogják osztani. Szerdán egy küldöttséget vezetett *Boda* Vilmos országgyűlési képviselő e tárgyban a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez, a ki az említett kiskgazdák kérelmének teljesítését megígérte.

— **Tüzesetek gondatlanságból.** *Valter* István öcsényi szőlőhegyi lakos 4 éves fiacskája özv. *Dűzs* Amuelné szalmáját játék közben felgyújtotta s 72 kor. kárt okozott. *Dorkó* István decsi lakos pedig az ől alá tüzes hamut dobott s az ől alatt volt szalma törmelék meggyuladt. Szerencsére hamar észrevették.

— **Hütlén gépész.** A janyapusztai gazdatiszt az urodalmi gépészt feljelentette, mert 24 kor. 40 fillér értékű gazdasági tárgyakat magának tulajdonított.

— **Czirkusz.** Az itt időző czirkusz szép látogatottságnak örvend. Így csütörtökön este is teljesen megtelt a czirkusz közönséggel. Ott voltak a város legelőkelőbbjei, mert meggyőződtek arról, hogy egy derék, magyar és művész czirkuszszal van dolguk. A berendezés, ruházat csinos, a társaság nagy, sok tagból áll, a zene kitünő. A tagok művészetük magaslátán állanak, kellemes estéték szereznek a közönségnek. Volt is taps elég. Hát ha még azt a derék, erős, izmos ó bajnok-birkózót vesszük, kik igazán kifogástalanul birkóznak, úgy megérdemli e derék társaság a pártfogást. Kitünő tornászok, ugrók, táncosok vannak, kik ügyességükkel mindvégig tetszést arattak. A birkozást szekszárdi urak vezetik és bírálják.

— **Tűz Szekszárdon.** A szekszárdi tűzfészekben az ugynevezett felső utcában szerdán virradóra *Kocza* János tanyája kigyuladt s erről *Osvald* János háza és *Berta* Ferencz tanyája is meggyuladván mind a három épület leégett. A kár 900 korona; az épületek biztosítva voltak. A csendőrség kinyomozta, hogy *Kocza* maga gyújtotta fel a néhány koronát érő, de 400 koronára biztosított rozszant tanyáját s a kir. ügyészségnek feljelentette.

— **Sirrontók.** Sokszor hallottunk panaszt ezelőtt, hogy vannak Szekszárdon olyan go-

nosz indulatnak, kik a temetőt sem kimélik meg, hogy valami kárt okozzanak; különösen a református temető volt működésük színtere, hol a sírhalmokra kegyelettel ültetett virágok és fák szoktak eltűnni; mióta azonban úgy, a hogy be van kerítve, mégis szűnik a sírhalmok rablása, amit talán éretlen suhancok szoktak elkövetni. De most az újavárosi újonnan nyitott temetőt kezdtek meg a gonoszlelkűek s a héten egy diszes síremlék tetejét törték le. Az arra járt éjjeli őrk hallották a nagy robajt s a temető felé tartottak s úgy vették észre, hogy a sirt is bontják; közel menni azonban nem mertek, mert a gazemberek az őrkre kiáltottak, hogy oda ne merjenek menni, ha az életük kedves. Természetes, hogy a mi rendőreink legelső sorban is a fenyegető felhívásának engedelmességek s így a sirrontók kiléte nem tudható; de a csonka síremlék ott áll a temetőben s a férj Tóth János, ki kegyelettel emelte kedves feleségének emlékére, szomorú szívvel szemlélte a rombolást. Ugy tudjuk, hogy az illetőnek haragosai vannak, kik már házát is, tanyáját is, meg gabonáját is felgyújtották s elégették; de hogy a boszu miatt ilyen fekete lelkű gazemberségre vetemedhessen valaki, alig mertük hinni. Nem a rendőrök, hanem a csendőrök figyelmébe ajánljuk az ilyen elvetemedett embereket.

— **Uj egylet.** A Dunántul emberbaráti intézeteinek száma ismét szaporodott egygyel: A vakokat gyámolító országos egylet dunántuli fiókegylete alakult meg Szombathelyen *Eredics* Ferenczné elnöknő és *Ernusz* Kelemen elnök vezetése mellett. Az új egylet megalakulásánál nem a számbeli szaporodás az, a mi figyelmünket leköti, hanem a nemes cél, amelynek szolgálatára az egyesületek alapították. Hogy az egylet rendszeres működése biztosítható legyen, az egyesület vezetői azzal a kérelemmel fordulnak a társadalomhoz, hogy tehetős tagjai szerencsétlen vak embertársaink gyámolításában akár tagul való belépés által, akár pedig adománynyal célja elérésében segítsék.

— **Népmozgalmi statisztika.** Az országos központi statisztikai hivatal február havi kimutatásából közöljük a Szekszárd községre vonatkozó adatokat. Élve született 24, elhalt helybeli 32, vidéki 11, fogyatkozás tehát 8 lélek. A meghaltak között volt 7 éven felüli 35. Orvosi kezelésben részesült 42, nem részesült egy hét éven felüli. Halálokok: gümőkór 13, egyéb fertőző betegség 2, veleszületett gyengeség 2, agyvérzés, gutaütés 3, szervi szívbaaj 4, tüdőgyulladás 6, rossz indulatu alképlet 1, egyéb természetes halálokok 11, baleset 1.

— **Felolvasás a kereskedelmi kaszinóban.** Mult héten szombaton a szekszárdi kereskedelmi kaszinóban estélyt tartottak, melyen szép számú előkelő közönség jelent meg és élvezettel hallgatta *Földvári* Mihály vármegyei főlevéltárnok érdekes felolvasását. A felolvasás után táncz következett, mely a késő éjjeli órákig tartott.

— **Előadás a szekszárdi róm. kath. olvasókörben.** A szekszárdi róm. kath. olvasókörnek „Magyarországi szent Erzsébet” című vallásos irányu színelőadása annyira köztetszésben részesült, hogy husvét után „fehér vasárnapon” immár harmadszor ismételve előadják.

— **A keselyüsi Dunaág.** A keselyüsi holt Duna vize még most is olyan magas, hogy a tulsó parton levő erdőben is faderékig ér a víz, s a Dunaágon most is még kényelmesen vonulnak be a dereglyék és tutajok s csak Kutyatanyánál kell vontatni a teherhajókat a palánki szabadkikötőig.

— **Vásárok.** Szekszárdon április hó 17-én; Dombóváron április hó 24-én; Bonyhádon május hó 1-én és 2-án; Baján május hó 7-én és 8-án lesz a legközelebbi vásár.

— **Áthelyezés.** Az igazságügyminiszter *Gorzó* János betétszerkesztő telekkönyvvezetőt Szekszárdra helyezte át.

— **Kivételes nősülés.** A honvédelmi miniszter *Tomonkó* Gyula dunaföldvári lakosnak a kivételes nősülést engedélyezte.

— **Humor a gyógyszer-tárban.** A héten történt, hogy az egyik szekszárdi gyógyszer-tárba nagy sebbel-lobbal betoppan egy asszony és előadja kívánságát: tessék adni tiz

krajczárért *kárfiolt*, de a javából ám! (kARBOLT akart). — Egy másik szenvedőnek még furesább kívánsága volt. — Egy darab papírosra fölirt háromféle orvosságot, de meg akarta menteni a háromfelé való csomagolást és a fiut, kit elküldött a gyógyszerekért, jól módba hagyta. — A fiu szót is fogadott, mondván: *aszonták, hogy egy üvegbe keverje össze.* — Olvassa a gyógyszerész a czedulát, aztán fejét csóválja: *az egyik kenőcs, a másik por, a harmadik vatta.* — Ezeket bizony egy kicsit bajos volna egy üvegbe összekövegni.

— **Eltűnt és megkerült pakktáska.** Miklóssy Ferenc pécsi lakos kézi bőröndjét az újdombóvári állomáson valaki ellopta a vonatból. A csendőrség a tettest: Lang József szomajomi illetőségű csavargót elfogta még mielőtt a pakktáskából valami elveszett volna. A tettest átkísérték a tamási járás-bírósághoz.

— **Állatkínzás.** Ill Ferencz janyapusztai eseléd egy ökröt vasvillával addig ütött míg a szegény pára meg nem dőglött. A kár 80 korona; a kárt ugyan majd megveszik a durva eseléd, de az is igen üdvös volna, ha az állatkínzásért még súlyosabban lehetne megbüntetni. — Nem volna kár érte.

— **A lovak közt.** Dr. *Spányi* Leó szekszárdi ügyvéd 3 éves kis fia a napokban kifutott az utczára s éppen egy arra hajtó öcsényi ember kocsija elé került. Az okos lovak azonban átlépkedtek a kis gyereken s megálltak, így különös Isten csodájaképp semmi baja sem lett a kis fiúnak, kit *Kőrösi* József hentes húzott ki a lovak közül.

— **Verekedő asszonyok.** Juhász Pálné és Pap Józsefné öcsényi asszonyok az utczán összepörlekedtek s az egymásra zudított szóáradat után össze is verkedtek, melyből Papné került ki győztesen, mert Juhásznét egy heti gyógyulást igénylő ütással birta hallgatásra.

— **Ismeretlen betörők.** *Jakob* János gyönki lakos szőlőhegyi pincejébe ismeretlen tettesek betörték és egy hordó 33 kor. értékű pálinkát elvittek.

— **Házi tolvaj.** *Mocsani* György, *Főglein* Márton mőzsi lakos szolgája, midőn a háznép távol volt, az első szoba ajtajának rekeszét félre tolta és a hátsó szobából 74 korona készpénzt ellopott.

— **Tolvajlás.** *Szakács* András pincehelyi lakos kárára a vele vadházasságban élő *Balog* Teréz többféle ruhaneműt ellopott s mire észrevették már eladogatta a ruhákat.

— **Sok pénzt takarít,** ha a mindennemű vásznak, férfi és női fehérműveket közvetlen a gyárakból rendeli. Kereskedelmi iroda, Budapest, Kerepesi-ut 65.

— **Remekmű.** Megjelent az *Érmelléki első szőlőoltvány telep* árjegyzéke 15 ik évfolyam, rendkívül diszes kiállítás, számos képpel és gazdag tartalommal, mely nemesak az árakat, hanem mindenkinek, aki a szőlészet iránt nem is érdeklődik, szükséges gyakorlati utasításokat is tartalmaz. Ez a mű bemutatja és bőven ösmerteti az országban oly rohamosan terjedő sodronyfonat és tükés sodronykerítések alkalmazását is 12 képen. Aki címét egy levelezőlapon tudatja, annak ingyen és bérmentve küldetik meg.

Lapunk előfizetési ára:

egész évre . . .	10 kor.	— fill.
fél évre . . .	5	”
negyed évre . . .	2	” 50

Néptanítóknak, ha az előfizetési pénzt egész évre előre beküldik, **5 koronáért** küldjük a lapot.

A hirdetést mérsékelt áron, olcsó díjszabással közöljük

Hátralékos előfizetőinket kérjük az előfizetési pénzek szives beküldésére.

Hazafias üdvözléssel:

a „KÖZÉRDEK”
szerkesztősége és kiadóhivatala.

VIDÉK.

Tolna.

Bucsu lakoma. A Tolnán állomásozó 12. számú dsidás ezred egy százada, mint megirtuk Boszniába lett áthelyezve s helyébe a soproni huszárok egy százada jön. A távozók tiszteletére nagy bucsu lakoma volt f. hó 11-én este a tisztikaszinóban; — melyen a tisztikar Tolnáról teljes számban részt vett, Székesfehérvárról pedig több vendég tiszte érkezett. F. hó 15-én pedig a „Tolnai Körben” lesz a távozó tiszteletére bankett.

Műkedvelői előadás Tolnán. A tolnai ifjusági egyesület *Tóth* Ede *»Falu rossza»* című népszínművére készült. A próbák már serényen folynak, az előadás husvét másodnapján lesz; a rendezést *Máté* Károly áll. iskolai igazgató tanító vállalta el.

A SZOMSZÉDBÓL.

A Somogyvármegyei Berzsenyi Irodalmi társaság e hó 2-án tartotta meg ötödik felolvasó ülését Kaposvárott, a városház nagytermében, *Roboz* István a Somogy érdemes szerkesztőjének elnöklésével. *Noszlopy* Tivadar székfoglalójául költeményeket, *Szöke* Lőrincz főgimnáziumi tanár pedig „A titokzatos” című esztétikai csevegését ezenkívül pár költeményt olvasott fel. A közönség zajos eljenzéssel jutalmazta a felolvasókat. Az ülés végén az elnök meleg köszönetet mondott a közönségnek megjelenéséért s előre figyelmeztette a f. évi május hava 14-re, midőn az Irodalmi Társaság évi nagy díszgyűlését tartja meg változatos, élvezetes programmal, s a nagy Berzsenyi Dániel emléket fogja ünnepelni.

Szobor-leleplezés. Az aradi vértanuk egyikének *Schweidel* József Zombor sz. kir. város szülöttének szobrát szülővárosa ez évi május hó 18-án leplezi le, a megdicsőült hős vértanu emlékéhez méltó nagy ünnepséggel, melyre a szomszédos vármegyék törvényhatóságát is meghívta.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

Kálmán Karoly: Bort igyunk, ne pálinkát.

Egy kis füzetet adott ki Kálmán Karoly a föntebbi czimen, mely egy állítólagos esküdtszéki tárgyalás után lefolyt beszélgetést és egy verset foglal magában. A kis irat a m. kir. igazságügyi ministerium által hirdett pályázaton dícséretet nyert.

A szerző előszava szerint, s egyébként is ismeretes az a tapasztalat, hogy a pálinkaivás igen elterjedt, rossz szokása lett ez a magyar népnek is. S hogy ez a rossz szokás megakadályoztassék, iratott a kis füzet. Ismeretes az alkoholelles küzdelem, ismeretes az is, hogy a bölcselelles ministerium rendeletekkel akarja a baj terjedését megakadályozni, de arról nem gondoskodik, hogy a pálinkához való hozzáférhetőség megnehezítessék. A bajt mindenki ismeri, de igen valószínű, hogy sem rendeletekkel, sem füzetekkel nem lehet komoly eredményt elérni. Mégis az ilyen erkölcsnemesítő, javító céllal irat munkákat örömmel kell üdvözölni, s legalább remélni kell, hogy lesz hasznuk.

Kálmán Karoly munkája is ily célzattal készült. Egy ebéd alkalmával a falu lelkésze, bírása, jegyzője, a földbirtokos és járásorvos folytatnak társalgást a pálinka káros voltáról, s kimerítenek minden érvet, a mi a pálinkaivás ellen felhozható. A végén aztán arra az eredményre jutnak, hogy ha szesz ital akar valaki inni, inkább bort igyék. Valóban ez volna a legszerencsésebb megoldása a kérdésnek, s a füzetnek is ez a legszerencsésebb gondolata. Mert az alkoholelles mozgalomnak az az iránya, hogy szesz ital egyáltalán ne fogyasztsassék, tisztára képtelenség.

A munka formájára nézve az a véleményünk, hogy nem eléggé népies, holott éppen a nép számára készült; olykor magyarázatai is nehézkesek; de általában meglehetősen könnyed nyelven van írva, csak a népies hang hiányzik belőle; a mit magyaráz az a körülmény, hogy a nép köréből csak a bíró vesz részt a társalgásban.

A végére illesztett vers sokkal közvetlenebb, sokkal népiesebb; habár versnek nem is jó, de hatás tekintetében fölülte áll a prózai résznek.

Mindazonáltal nem kicsinyelhetjük a munka értékét, s nemcsak az kívánatos, hogy minél szélesebb körben terjedjen el, hanem hogy hatása is oly nagy legyen, mint amilyen szeretettel és gonddal írta meg szerzője.

(dr.)

A Képes Családi Lapok szerkesztősége a következő sorok közlésére kérte lapunkat: Százával érkeztek előfizetőink részéről a kérdések, hogy miért adtunk dupla címet a 27 év óta fennálló „Képes Családi Lapok”-nak. Sokan becses előfizetőinkből szinte kértek, hogy hagyjuk meg a régi jó „Képes Családi Lapok” címét. Ezen számtalan oldalról jött kívánságnak felelünk meg, midőn tudomására adjuk becses előfizetőinknek, hogy a néhány számon át megjelent „Az Élet” (Képes Családi Lapok) címét megváltoztattuk és megmarad a régi, de mindig friss és változatos tartalmu „Képes Családi Lapok.”

A Protestáns Pap, Lágler Sándor kölesdi ág. ev. és **Kálmán Dezső** kölesdi ev. ref. pap. szakközönlönyének márcziusi száma a következő tartalommal jelent meg: Szemelvények, Evangélikus ünnep a vizkereszt? Tavasz predikáció, Ima predikáció előtt Predikáció után. Az alázatosságban rejlő hatalom, Ima, János evangélista élete. A házasság Papválasztás, Halálzás. Előfizetési ár: egész évre 8 korona amely a szerkesztőkhoz kölesdre küldendő.

Muzeum, közintézetek ügyei.

Aláírási ívek a muzeum egyesületbe való belépésre. A vármegyei muzeumegyesület mult hó 29-én tartott közgyűlésén elhatározta, hogy az egyesület alapszabályában megjelölt működését, — különösen az egyesületi tagok érdekében, — már a folyó évben megkezdi. E célból az ismeretterjesztő felolvasásokat kísérő képek vetítéséhez szükséges gépek beszerzésére a már eddig összegyűjtött egyeleti vagyontól tetemes összeget szavazott meg s egy bizottságot is alakított a rendezésre, melynek szakértő tagjai a felolvasásokon tényleg közre is működnek. Évenként tizenkét sorozatból álló előadás lesz úgy, hogy minden hónapra esik egy s ez, ugyanazon hónapban négyszer ismétlődik. Az első héten a **muzeum egyesület tagjai s azok jeltől családtagjai részére**, a második héten egyéb egyesületek felnőttagjai részére lesz felolvasás. A harmadik és negyedik héten a nagyobb fiú és leánytanulók látogathatják ingyenesen. Mivel Szekszárd művelt tisztviselő, kereskedő és iparos közönségének még igen nagy része nem tagja a muzeum egyesületnek, az egyesület elhatározta, hogy taggyűjtés céljából aláírási íveket bocsájt ki. Ezen határozatnak megfelelően az egyesületi titkár a szekszárdi kaszinók és polgári olvasókör elnökeihez egy-egy aláírási ívet küldött azon kérelemmel, hogy azt egyesületeik helyiségében kitétetni sziveskedjenek. Az egyesület tagdíjai 2-4 és 6 korona tetszés szerint s az aláírás 3 évig kötelező. Jelentkezni lehet ezenkívül **Kovács Aladár** egyesületi titkáránál is. Ugyanezen alkalommal felkértek az egyesület régi tagjai, hogy, ha tagjegyüket nem talán elvesztették volna, az egyesületi titkáránál jelentkezni sziveskedjenek új tagjegy kiállítására végett.

— **Ajándékok a muzeumnak.** A muzeumok és könyvtárak országos főfelügyelője 2 drb. könyvet, **Mehrwerth Ferenc** 1 drb. ezüst érmet, **Ismeretlen** 4 drb. kortesnotát,

A **gömöri muzeumegylet** történetét, **Névtelen** 1 drb. rézsarkantyut és 1 drb. faragott kézfejet; **özv. Székely Ferenc** 13 drb. könyvet és b. **Székely Ferenc**nek Tolnavármegye selyemtermelésének történetére vonatkozó hátramaradt jegyzeteit ajándékozta a muzeumnak. **Dr. Orosz Endre** budapesti ügyvéd ajándékozott egy értékes csigagyűjteményt, mely néhai **Szinyey Ottmár** szenvedélyes és híres gyűjtő tulajdona volt.

TANÜGYI HIREK.

Iskola felállítás. A vallás és közoktatástügyi miniszter **Szakcs** községet — a hozzá felterjesztett fellebbezés elutasításával, — kötelezte, hogy egy községi iskolai tantermet állítson fel és egy tanítói állomást rendszeresítsen még pedig az 1905/6. tanév folyamán, úgy hogy a tanítás már 1906/7. tanévben megkezdhető lehessen. Ha azonban a pécsegyházmegyei egyházi hatóság ugyanezt 1906. szeptember 1-éig teljesítené, akkor a községet felmenti a kötelezettség alól s az egy iskola és tanítói állás rendszeresítése felekezeti uton oldandó meg.

Halálzás. **Sántha Gyula** palfai rk. kántortanító folyó hó 9-én elhunyt.

Államsegély. **Máté József** bátaszéki községi iskolai igazgató-tanító II. ötödéves pótlékának fedezésére 200 korona államsegélyt utalványoztatott.

Egyletek és társulatok.

Egylet alapszabályok nélkül. Tolnán igen sokan vannak, kik tisztán hajózásból élnek; részint mint hajósok, részint mint a hajókon munkások, a ki és be rakodásnál találnak keresetet. Ezek az év egyik felében nincsenek otthon, csupán midőn a hajózás szünetel a téli időszakban térnek haza s ilyenkor aztán a keresményből egy kis koresmára való is jut. **Adler György** tolnai lakos koresmája szokott a főgyülekező hely lenni, ahol aztán a hajózó emberek a nyár folyamán szerzett tapasztalatokat és helyes vagy helytelen elveket a maguk eszejárása szerint beszélgetik meg — egyéb hasznos munka hiányában. Így történt aztán, hogy mintegy 2—300-an összeállottak és megalapították a **»Tolnai általános hajós és munkás asztaltársaságot»** — természetesen alapszabályok nélkül. Megválasztották a tisztikart is és a mult évben már 162 kor. 76 fillér tagdíj gyűlt egybe az asztaltársaság pénztárába. Amde a hatóság figyelmét sem kerülte ki a hajós asztaltársaság alapszabály nélkül való működése s a központi járás főszolgabírája a tisztikar tagjait rendre bírságot, a pénztári vagyont pedig elkobozta. Természetes, hogy a hatóságnak ilyen valóság beavatkozása ellen, az illető megbírságot egyének egész a belügyminiszterig föllebbeztek, de bizony hiába, mert a belügyminiszter az előző I. és II. foku ítéleteket indokaiknál fogva helyben hagyta, mely szerint: **Trunde János** elnök három napi elzárásra és 30 kor. bírságra, **Lovescher Henrik** egy napi elzárásra és 20 kor. bírságra, **Pasinszky János** három napi elzárásra és harmincz kor. bírságra, **Adler György** koresmáros három napi elzárásra és 50 kor. bírságra, **Guld János**, **Györki Antal** és **Kovács István** egy-egy napi elzárásra és fejenként 20 kor. bírságra ítéltettek, mint az alapszabályok nélkül működő társaság buzgó tisztviselői.

Az önállóan működő szövetkezetek kongresszusa. A szövetkezetekről **Dr. Nagy Ferenc** a kereskedelmi ministerium megbízásából törvény tervezetét dolgozott ki a mult évben. Ezen törvénytervezet, a mely minden gyakorlati ismeret nélkül készült, felette sérelmes a szövetkezetekre, mert azon alapon, hogy néhány szédelgő vállalkozás működését megakadályozza, oly rendszabályokat kíván alkalmazni, amelyekkel több száz nemesen és áldásosan működő régi szö-

vetkezet fentállítását veszélyeztetné és fejlődését gátolná. Ezen okból a törvénytervezet megvitatására és javaslat készítésére az önállóan működő szövetkezetek folyó hó 15., 16. és 17-én kongresszusra gyűlnek össze. A tanácskozásban az ország összes nagyobb szövetkezetei, képviselőjük útján résztvesznek. A megyénkben levő szövetkezetek közül a bonyhádi és a kőszegi népbankok a végrehajtó bizottságnak is tagjai, a szegvárdi Népbank pedig **Schneider János** választmányi tagot küldötte ki a kongresszusra.

G A Z D A S Á G.

A répbogarak tavaszi irtása.

A kérdés elméleti és gyakorlati részre ma egészen tiszta. Ugy vagyunk, hogy biztosan tudhatjuk, hogy a répbogár most merre van? Csak a tavalyi répatáblák földjében s ott sem mindenütt. Aki már tavaly a répa felszedése előtt gondolt a répbogárra, az talán tudja pontosan a helyeket is, hogy hol van a bogár főtanyája. Aki pedig nem törődött e bajával s nem gondolt a jövőre, annak bizony nehezebb a sora, mert nagyobb határok között kénytelen mozogni s ez bizony költségesebb.

De akárhogyan van a dolog, hangsúlyozom, hogy a répbogár most még a tavalyi répatáblák földjében van s itt fölti azt az időt, amely teleléséből még hátra van; földből való kibuvása után itt fog vesztegelni egy kis ideig, egy hétig, esetleg több ideig is, hogy azután előbb gyalogszerrel s ha megizmosodik, szárnyra kelve, felkeresse az időközben kikelt új répat.

Az új répa sorsa tehát a gazda kezében van, mert ha megakadályozza a bogarat, hogy hozzájuthasson, répája megmarad. E megakadályozáshoz pedig elég ideje van s a teendő sem olyan terhes, hogy azt el nem végezhetné. A mi teendők ezidőszerint pedig az, hogy a tavalyi répatáblákat már most tartsuk őrizet alatt s ha az első meleg napokon jelentkezni fog a bogár, fogjunk hozzá még itt a kézzel való szedéséhez és ne várjuk, míg szerteszedel, hogy kerülő utakon majd az új vetésbe jusson.

A szedést megkönnyíthetjük azzal, hogy vagy a tavalyi egész répatáblát, vagy ha már tavaly ősszel kikerestük és megjelöltük a bogárfészkeket, akkor csak ezeket körül vesszük bogárfogó árokkal. Ez az árok érje körül az egész táblát, vagy a bogaras foltot és körülbelül ásonyomnyi mély és széles legyen; a tábla felé eső oldala kissé lejtős lehet, mert erről jön a bogár; a másik oldala pedig, amelyen át elmenekülni akarna a bogár, jó meredek legyen, hogy a bogár fel ne kapaszkodhassék és el ne szökjék.

A távolról repülő bogarak ellen a répat svájnfurttal zölddel permetezzük meg.

Jablónovszky József.

A lótenyésztő kerületek kérdése. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület lótenyésztő bizottsága április 11-én gróf Dessewffy Aurél elnöklésével ülést tartott, melyen nagy számban jelentek meg az ország legkiválóbb lótenyésztői és sportsmanjei. Az ülés tárgya **Luczenbacher Miklós** felolvasása volt, a lótenyésztő kerületek kérdéséről.

Az előadó nézete szerint a tenyészkerületek oly módon való beosztása, hogy egyes vidékeken csak bizonyos fajta lovat, például **Gidront**, **Nóniust** stb. lehessen tenyészteni, kivihetetlen. Az éghajlat, termelési viszonyok, a talaj, a lakosság foglalkozása és más ily körülmények figyelembe vételével körülbelül az ország minden egyes vidékére meg lehet állapítani a köztenyésztés irányát. Beható bírálat alá veszi ezután az előadó az országos lótenyésztést, a mely nézete szerint az utóbbi években nem haladt előre. Kifogásolja különösen a fedezési díj, a bérmenek díjának fölemelését. Ez hozzájárult a stagnáció előidézéséhez. A községeket támogatni óhajtja ama kötelességükben, hogy alkalmas apa-

állatokat szerzhessenek be. Végül annak az óhajának ad kifejezést, hogy a lótenyésztés iránt széles körben föl kell az érdeklődést kelteni. Gróf Dessewffy Aurél kívánatosnak tartja, hogy az O. M. G. E. kérje meg a kormányt, hogy ha a tenyészkerületi beosztást nem is rendeli el, de bizonyos fajták tenyésztésére jelöljön ki megfelelő vidékeket. Podmaniczky Géza is egy bizottság alakítását indítványozza, a mely figyelemmel kísérené az országos lótenyésztést és irányítaná. Gróf Széchenyi Imre kifejti az értékesítésre vonatkozó nézeteit. A tenyészkerületek dolgában az a véleménye, hogy az állam szabjon meg egyes vidékekre bizonyos tenyész irányt s azoknak, a kik azt követik, adjon bizonyos kedvezést. Lossonczy Mihály fölvilágosítást nyújt arról, hogy a fedeztetési díjakat ismét leszállították. Ezután az előadó válaszolt az egyes fölhasználásokra. Gróf Batthyány József rövid fölhasználása után az elnök határozatként kihirdeti, hogy a tenyészkerületek oly módon való beosztása dolgában, mint azt az előadó és Gróf Széchenyi Imre javasolták, az O. M. G. E. fölterjesztést intéz a kormányhoz. Kéri egyúttal a remonta árfőlemelését s a katonalovakat lehetőleg közvetlenül a tenyésztőktől szerezzék be s újra megsűrgeti a lótenyésztési véleményező tanács fölállítását. A további eszmecsereben Tormay Béla a legelő-kérdés fölkarolását tartja rendkívül fontosnak. A bizottság ezt is figyelmébe ajánlja a miniszternek.

A tejszövetkezet czégjegyzése. A zalavármegyei gazdasági egyesület közgyűlésén Bosnyák Géza felhívta az egyesület figyelmét arra a veszedelemre, mely a vármegyei belüli szépen fejlődő tejszövetkezeti hálózatot fenyegeti az által, hogy a nagykanizsai királyi törvényszék forszírozza a czégjegyzést. Ez magában nem volna ugyan nagy baj, de vele jár a könyvelési és elszámolási munka oly sokasága, melynek elvégzésére sem kellő intelligencia, sem elegendő idő nem áll rendelkezésére a kisgazdákból alakult szövetkezeteknek. Ha pedig a szövetkezet a kettős könyvvitel terére lép hivatalnoki apparátussal, akkor a költség teljesen megemésztí. Az egyesület ennél fogva a tejszövetkezeteknek a czégjegyzés alól való fölmentését fogja kérni a törvényhozástól és a kormánytól és csatlakozásra kéri fel a gazdasági egyesületeket.

Bikavizsgálat. A tolnavármegyei gazdasági egylet által kiküldött bizottság öt napon át tartott vizsgálatot az egyes tulajdonosok által bejelentett 62 tenyészbika felett s 48 részére állított ki igazolványt. Ilyen igazolványos bikák a következő gazdaságokban szerzhethők be: Özv. Döry Vilmosné felsőleperdi uradalmában 17 drb. Kajmádi uradalomban 13 drb., Özv. Jeszenszky Béláné kölesdi birtokán 4, Kelecsényi Rezső pusztáján 4, Weltmann Adolf tárkányi pusztáján 3, Kis Pál bikácsi pusztáján 3, Fördös Dezső udi birtokosnál 2, Streicher Vilmos teveli birtokosnál 2, Forster István tabódi birtokosnál 2, Döry Frigyes Paradicsom pusztáján 2, Perczel Dezső borsényi pusztáján 2, Fridrich János mucsfai, Wéber János farkasvölgyi, Bernrieder József középhidvégi és Döry Ilona kisdorogi birtokosnál, Theisz János felsőnáni, Takács János harczy, Zulauf János kétyi és Takács József Öri harczy lakosoknál 1—1 darab.

A földművelésügyi miniszter által hirdetett gyümölcsészeti tanfolyamra vármegyénkből Györkös Sándor dombovári tanítót vették fel.

Méhészeti tanfolyam határidejének megváltoztatása. A földművelésügyi miniszter az állatorvostanhallgatóknak is megengedte a gödöllői méhészeti tanfolyam hallgatását, e miatt az előzőleg hirdetett tanfolyamok határideje megváltozott s az új beosztás szerint május 1—20-ig földműveseknek, június 5—18-ig erdőőröknek, június 20-tól július 5-ig lelkészeknek, július 8—29-ig és augusztus 3—23-ig néptanítóknak, augusztus 25-től szeptember 8-ig nőknek lesz megtartva.

Katonai lóvásár. A kaposvári katonai lóavatóbizottság Nagydorogon f. évi május hó 16-án katonai pótló lóvásárt és hároméves csikóvásárt tart.

Szerkesztői üzenetek.

Kérjük összes tudósítóinkat, hogy a nagypéntekre és husvétli ünnepre való tekintettel tudósításukat jövő esztőtörtéig szíveskedjenek hozzánk juttatni.

S. F. Kívánságának itt teszünk eleget. Közöljük a mutatóványul küldött verset:

»Oszlik már a setétség
Jön a virradás,
Meggjön már a váravart
Nagy feltámadás

Setétségben volt eddig
S vakult a magyar,
De jöttek a mesások . . .
S lett mindjárt zavar.«

Hohó, ezt így még se tessék kinyomatni, mert megverik a — »mesások« s bajosan fogja őket kiengesztelni az utolsó strófa, amely különösen saútt, mintha lábára léptek volna:

»Egész ujjá ébredünk
Lesz szabadságunk
Éljen független hazánk!
Ezt zengje ajkunk«

Különbömben mi is azt kiáltjuk: éljen a haza!

S—tha K. Nagyon köszönöm. Disze lesz a husvétli számnak.

Zs—d J—os. Veszprém. Fogadja szintén hálás köszönetünket. — Jövő számban hozzuk.

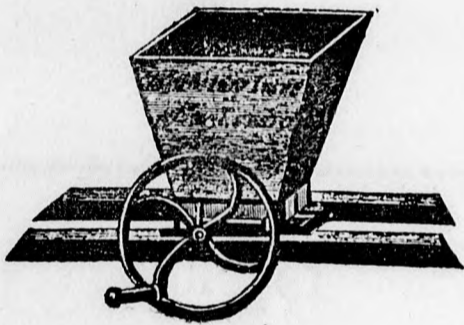
R—oz Gyula ég. hitv. ev. lelkész urnak

Kistormás. Örömmel üdvözöljük munkatársaink sorában. Jövőre is kérjük szíves munkálkodását.

L—r. S—r urnak Kölesd. Nagyon köszönöm szíves támogatását. Hazaérkeztem után levélben válaszolok a feltett kérdésre.

L—r. V—a. Szekszárd. Közölni fogjuk.

HIRDETÉSEK.

DEBULAY IMRE
lakatos üzlete
SZEKSZÁRDON.

Ajánlja raktáron levő

takaréktűzhelyeit,

hordó-emelő szerkezeteit, amely a bor tiszta fejtésénél nélkülözhetetlen.

Készít borpréseket, szőlőzúzó gépeket, vasrácsokat, villamos csengőberendezéseket stb.

4—6

HIRDETÉSEK

jutányos áron vétet-

nek fel lapunk kiadó-

hivatalában.

Frának Jánosné

divatterme

Szekszárd, Széchenyi-utca.

Bécsi bevásárlásaimból visszatérve bátorodom a n. é. hölgyközönség szíves figyelmét az izléses és dúsválasztékú **tavaszi és nyári**

kalap-ujdonságokra

felhívni.

Nagy raktárt tartok **leányka és fiu szalma-kalapokban**, melyeket különös olcsó árban adok el.

Nagyrabecsült számos látogatásukat kérve maradtam teljes tisztelettel

Frának Jánosné.

Vidéki megrendeléseket a legpontosabban teljesítek.

Okleveles szülésznő,

aki hosszabb ideig a budapesti klinika szülészeti osztályán működött, kitünő bizonyítványokkal rendelkezik — vizsgázott masszírozónő — ajánlja szolgálatait.

Czim: **Horváth Mari** okleveles szülésznő Szekszárd, Molnár-utca 351. szám (özv. Barakovits Ferencznénél.) 3—3

Egy jó házból való fiu

tanonczul

felvétetik **Báter János** könyvnyomdájában.

EMÖDI BENŐ

uri szabó

Szekszárdon, Széchenyi-utca.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szíves figyelmét az újonnan bevásárolt **tavaszi** szöveteimre felhívni.

Főtörékvésem mindenkor oda irányult, hogy a n. é. vevőközönség legteljesebb megelégedését kiérdemeljem, minél fogva a legszolidabb árak mellett a legpontosabb kiszolgálást biztosítom.

A n. é. közönség becses pártfogását kérve, vagyok kiváló tisztelettel

Emödi Benő uri szabó. 10—10

Részlettörlesztésre is szállítok.

1197.

tkv. 1905.

Árverési hirdetemény.

A szekszárdi kir. törvényszék, mint tkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy kiskoru **Sárközi Etel** végrehajtatónak **Csizmazia József** szekszárdi lakos elleni végrehajtatási ügyében előterjesztett kérelem folytán 800 kor. tőke, ennek 1903. ápril. 5-től számítandó 5% kamata, 61 kor. 20 fillér eddig ezuttal 26 kor. 80 fillérben megállapított, s a még fölmerülendő költségek kielégítése a szekszárdi kir. törvényszék területén levő, Csizmazia József végrehajtatást szenvedő tulajdonánál fölvevő a szekszárdi 1153 sztkjvben foglalt + 1259 hr. 1120 n. sz. ház s udvar ingatlan 2464 kor. — továbbá a szekszárdi 12744 sztkjvben foglalt 7920/902 sz. végzés alapján 1400 kor. agrárkölcsönnel terhelt + 1 sor 9065 hrsz. bődömenti szőlő s prészáz ingatlan 294 kor. — + 2 sor 9081 hrsz. bődömenti szőlő s prészáz ingatlan 112 kor. — + 3 sor 9087/a hrsz. bődömenti szőlő s prészáz ingatlan 790 kor. kikiáltási árban **1905. évi május hó 4-ik napján délelőtti 10 óra-kor** kir. törvényszéki épület 50 sz. helyiségében megtartandó árverésen eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10%-át vagyis 246 kor. 40 fillér, 29 kor. 40 fillér, 11 kor. 20 fillér és 79 koronát készpénzben, vagy ovadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy a bíróságnál való elhelyezést igazoló elismervényt átszolgáltatni.

Vevő köteles a vételért 3 egyenlő részletben és pedig az árverés napjától számítva az első részletet 2. a második részletet 4. a harmadik részletet 6 hónap alatt, minden részlet után az árverés napjától számított 5%-os kamatokkal a szekszárdi kir. adóhivatal mint bírói letétpénztárnál lefizetni, a bánatpénz az u. első részletbe fog beszámíttatni.

Ezen árverési hirdetemény kibocsájtásával egyidőben megállapított árverési feltételek a hivatalos órák alatt ezen bíróság mint tkönyvi hatóságnál, ugy Szekszárd község előljáróságánál tekinthetők meg.

Szekszárdon, a kir. tszék, tkönyvi hatóságnál 1905. febr. 20-án.

Markovich,
kir. tszéki bíró.

**Tavaszi és nyári
tűzifa eladás
leszállított árban.**

Tisztelettel tudomására hozom a n. érdemű közönségnek, hogy a vasuti vendéglőm előrésztében lévő tűzifa-telepemen **mindennemű tűzifát** száraz minőségben **leszállított áron** árusítok.

Az árak a következők:**Elsőrendű fák.**

Bükkfa hasáb	— — —	15	frt	60	kr.
Iharfa hasáb	— — —	14	"	—	"
Gyertyánfa dorong	— — —	14	"	40	"
Bükkfa dorong	— — —	13	"	40	"
Egerfa, slavoniai hegyifa, mely kitűnő égő és parázstartó, ajánlható még vikli és szőlőkarónak is	— — —	10	"	—	"

Másodrendűek.

Bükkfa hasáb	— — —	14	frt	—	kr.
Gyertyánta dorong	— — —	9	"	—	"

A vásárolt fákat saját kocsimon **ölenként 70 krajczárért** haza szállítom. — **Kifogastalan ölezésért** kezességet vállalok.

Tisztelettel

Mutschenbacher Ödön

12—20

tűzifakereskedő.

Árlejtési hirdetemény.

Ezennel közhírré tétetik, miszerint a dunaföldvári egyetem alapítványi uradalom kegyurasága alá tartozó dunaföldvári róm. kath. Plébánia kibővítési és helyreállítási munkálatainak biztosítása iránti versenytárgyalás **a folyó évi május 4-én délelőtt 10 órakor** írásbeli zárt ajánlatok benyújtása mellett az alulírott felügyelőség hivatalos helyiségében lesz megtartva.

A terv és költségvetés szerint az összes költség az uradalom által viselendő 10.079 kor. 68 fillért tesz, melyen felül a hitközség az építészeti hivatal által fix összegben meghatározott és a munka folyama alatt természetben leszolgálendő, — avagy megváltható 1668 korona pénztértékű 100 igás és 1160 kézi napszámmal tartozik hozzájárulni; ezen hozzájárulás tehát nem esik árlejtés alá.

Az egy koronás bélyeggel, valamint 800 korona bánatpénzzel el látandó írásbeli zárt ajánlatok, melyekben a leengedett összeg százalékban kifejezve számokkal és betűkkel tisztán kiirandó és kijelentendő, hogy vállalkozó a feltételeket ismeri s azoknak magát külön szerződés nélkül is aláveti, — **a folyó évi május hó 4-én délelőtt 10 óráig** az alulírott felügyelőségnél nyújtandók be.

A terv, a költségvetés és az építési feltételek időközben a felügyelőségnél a délelőtti hivatalos órák alatt megtekinthetők.

A versenyzők közötti szabad választójoga, — sőt az ajánlatok el — vagy el nem fogadása iránti elhatározás joga az uradalomnak fentartatik.

Ugyanakkor és ugyanilyen feltételek mellett lesznek a dunaföldvári uradalmi u. n. Csonkatornyán 426 korona költséggel tervezett helyreállítási munkálatok 40 korona bánatpénzzel ellátott **külön** zárt ajánlatok mellett vállalkozónak kiadva.

Szekszárd, 1905 április 7-én.

A szekszárdi m. kir. közalap. gazd. felügyelőség.

Izléses és olcsó nyomtatványokat

szállít a
legrövidebb
idő alatt

BÁTER JÁNOS könyvnyomdája **SZEKSZÁRDON.**

FISCHHOF JENŐ

műasztalos

Szekszárdon, Kossuth Lajos-u. 1023.

A modern követelményeknek teljesen megfelelő

műasztalos műhelyt

rendeztem be.

Külföldön éveken át a leghiresebb (többek közt a bajor királyi udvari) butorgyárakban szerzett tapasztalataim biztosítékot nyujtanak arra, hogy a **legkényesebb izlésnek is megfelelek.**

Elvállalom **lakások teljes berendezését, műbutorok** (intarzia berakással), **épület- és boltberendezések** készítését.

Felvilágosításokkal szívesen szolgállok.

FISCHHOF JENŐ műasztalos

Kossuth Lajos-utca 1023.

10—10

Gyors, pontos, olcsó és izléses kiszolgálás

BÁTER JÁNOS cégénél

NAGY PAPIRRAKTÁR
ÚJ BETŰK

LEGJÓBB SZERKEZETŰ GÉPEK és az árszabásbani szoliditás biztosítják a tisztelt megrendelőket, hogy a felmerülő és legmesszebb terjedő igényeik is teljes kielégítést nyernek.

Legfelsőbb helyen engedélyezett

„DUNA“ biztosító társaság

Tüzkár épületeken (templomok, paloták, lak- és gazdasági épületek, tanyak), ingó tárgyakon (termények, marhák, áruraktárak, házi butorok).

Jégkár szőlő- és mindennemű mezei terményekre.

Betöréses lopás áruk, áruraktárak, házi butorok és egyéb ingókra.

Élet-biztosítások a legelőnyösebb feltételek mellett.

A díjak jutányosak és egy, aránylag csekély kiadás a feleket nagy veszteségek veszélyétől óvja meg. A társaság a kártérítéseket gyorsan állapítja meg és pontosan, meg rövidítés nélkül fizeti ki.

A legfelsőbb helyen engedélyezett „Duna“ bizt. társaság 1867 óta áll fenn; 1902. év végéig együttesen több mint **százharminczét millió koronát** fizetett ki készpénzben kártérítésekért és életbiztosításokért. Kezességi tőkei: kétmillió korona alaptőke és a tartalék, összesen több mint huszonöt és félmillió korona, a biztosítottak előnyére jó értékekben van elhelyezve.

Alulírt főügynökség teljes készséggel ad bármely a biztosításra vonatkozó felvilágosítást.

2-3

Pirnitzer József és Fiai Szekszárd.

Szőlőlugast

ültessünk minden ház mellé és kertjeinkben föld- és homoktalajon.

A szőlő hazánkban mindenütt megterem s nincsen oly ház, melynek fala mellett a legcsekélyebb gondozással felnevelhető ne volna, e. en kívül más épületeknek, kerteknek, kerítéseknek stb. a legremekebb dísz, anélkül, hogy legkevésbé helyet is elfoglalna az egyébre használható részekből. Ez a legháladosabb gyümölcs, mert minden évben terem.

Erre azonban nem minden szőlőfaj alkalmas (bár mind kuszó természetű), mert nagyobb része ha megnő is, termést nem hoz, ezért sokan nem értek el eredményt eddig. Hol lugasnak alkalmas fajokat ültettek, azok bőven ellátják házukat az egész szőlőérés idején a legkitünőbb muskatály és más édes szőlőkkel.

A fajok ismertetésére vonatkozó, színes fénynyomatu katalogus bárkinek ingyen és bérmentve küldetik meg, aki címét egy levelezőlapon tudatja. Borfajú szőlőültvények is még nagy mennyiségben kaphatók leszállított áron. Borok családi fogyasztásra 50 l. és feljebb olesó árban és »Delaware« sima, ültetéshez és ebből horminta.

Érmelleki első szőlőültvénytelep Nagy-Kágya, Biharmegye. 7-10

Kereskedelmi és bizományi iroda Budapest, Kerepesi-ut 65.

Szenzációs, teljes komplett remek ágy-készlet rumburgi vászonból és pedig 2 párna, 1 kaprice, 1 paplan-áthuzat, szegélyes divatos minta 4 forint 90 krajczár. — Ajour kidolgozás 6 frt 50 kr. Kézi slingelés 7 frt 50 kr.

Kelengye vászon valódi és legfinomabb, 30 rőfös, 6 frt 90 kr.

Különlegesség: Double-selyem imitáció paplan, felül és alul két színben remekül kidolgozva, mindkét oldalán használható, minden színben csak 6 frt 90 kr.

Menyasszonyi és csecsemő kelengyék már 7 frttől feljebb.

Remek 6 személyes kávé készlet, minden színben csak 95 kr., 1 frt 40 és 1 frt 90 kr.

Finom ajour 6 személyes kávé készlet, minden színben 2 frt 20, 2 frt 90 és 3 frt 45 kr.

Remek 6 személyes vászon damaszt-garnitúra csak 2 frt 10 kr., 2 frt 90 kr., 3 frt 40 és 3 frt 90 kr.

Szép mintázott vászon törülköző 6 drb csak 1 frt 25, 1 frt 72, 1 frt 90 és 2 frt 10 kr.

30 rőfös esoda vászon csak 3 frt 65 kr.

30 rőfös vég bőrvászon csak 4 frt 15 kr.

30 rőfös vég irlandi vászon csak 4 frt 95 kr.

30 rőfös vég gyöngy vászon csak 5 frt 45 kr.

30 rőfös vég rumburgi vászon csak 5 frt 60 kr.

30 rőfös vég prima rumburgi vászon csak 6 frt 40 kr.

50 rőfös vég rumburgi vászon csak 10 frt 40 kr.

30 rőfös vég jó chiffon csak 4 frt 65 kr.

30 rőfös vég R chiffon csak 5 frt 40 kr.

30 rőfös vég RR chiffon csak 6 frt 85 kr.

30 rőfös vég esikos kanavász csak 3 frt 25 kr.

30 rőfös vég esikos vagy kozkás prima kanavász csak 4 frt 55 kr.

30 rőfös vég speciális kanavász 5 frt 40 kr.

30 rőfös vég fehér esikos csinvat 6 frt 35 kr.

30 rőfös vég fehér virágos csinvat 7 frt 40 kr.

Varrás nélküli vászonlepedő 2 méter hosszú és 1 1/2 méter széles csak 92 kr.

Ugyanaz remek vászonból 1 frt 05 kr.

Remek női ing vászonból, kézi himzéssel 85 kr., 1 frt 15 és 1 frt 55 kr.

Remek női chiffon ing schweizi himzéssel csak 1 frt 10, 1 frt 42 és 1 frt 74 kr.

Remek női háló corzeta, nagy választékban csak 98 kr., 1 frt 25 és 1 frt 56 kr.

Egyébként minden e szakmához tartozó legfinomabb árukkal is szolgálhatunk s tekintettel arra, hogy esakis dírekte gyárat képviselünk, ugyanoly, aránylag mesés olesó árakban szállíthatjuk.

Pohártörők vászonból tuczatja 96 kr.

Vendéglősök, szálloda-tulajdonosok, kereskedőknek asztalterítékek, törülközők és takarók, stb. stb. áru-cikkeiben szívesen szolgálunk speciális ajánlattal.

8-52

Meg nem felelő áru visszavételik!

Küldemények utánvét mellett!

A „KÖZÉRDEK” HUSVÉTI MELLÉKLETE

Husvéri gondolatok.

„Én pap vagyok prédikálok.”
Itt a husvét, prédikálok husvétot: feltámadást, örök életet. Most azonban nem a bibliából veszem föl a leczkét. Veszem a természetből, az életből, az ész szavából, a szív érzéséből.

A természet nem ismer megsemmistülést, hanem csak átalakulást. Az elégség, a rothatás nem megsemmistülés, hanem csak felbomlás, hogy az elhamvadó, elrotható részek, parányok, elemek új alakulásoknak, az elhaló élet új életnek legyen szülője, bölcsője. Az anyag örök életű, megsemmisíthetetlen.

De kilégíti-e ez az ésszt, a szívet? Ha biztosított házad leég: mit mondanál hozzá, ha a biztosító társulat nem fizetne, mert házadból egy parány nem semmisült meg? Megnyugtat-e halálos ágyadon, vagy szeretteid koporsója mellett a gondolat, hogy tested, testük porrészei új szervezeteket fognak alkotni, bárha szines, illatos virágokat is a sirdomb felett? Lehet ez tárgya a költészetnek, de ki nem elégit. A kikeletben a természet újra ébredése is csak szomorú gondolatokat, érzelmeket támaszt az észben, a szívben. Nem az elmúlt tavasz és nyár éled fel az idén. A mi elmúlt, vissza nem jő.

↳Tünnék évek, jönnek évek, esthomályra fény derül,
A leszállott esti csillag reggel újra fölkerül.
De az ifjú szív kihervad, vele kéj és szerelem,
Nem hozhatja vissza többé semmi földi kérelem.◀

BAJZA.

Hát az élet? A szülők élnek gyermekeikben. Az egyén elhal, de a faj megmarad. De a lélek és a szív az egyén számára követel örök életet. Vigasztalás ez a szerető szíveknek? Hisz a szülői, az apai-anyai szív az övével óhajtana élni, nekik, velük örvedeni és ha már meg kell halni: az egyéni életnek megsemmistülésébe sokkal könnyebben belenyugodhatnak az, a kinek nincsen senkije, mint az, a ki szeretteit hagyja itt örökre. A költő szerint: „A derék nem fél az idők mohától, a koporsóból kitör és eget kér.” De kitörhet-e a koporsóból és érvényesítheti-e eget követelő kérését? — kérdi az ész és a felelet lesújtó, tagadó. Folytatja a költő: „Érdemét a jók, nemesek s jövőző századok áldják.” Tehát a nagyszellemek holtuk után is élnek műveikben s az utókor emlékezetében. Ez sem örök élet! Ha fennmarad az al-

kotás, de nem az alkotó; ha él az emlék, de nem te, a kiről emlékeznek. És mily keveseknek adatik, hogy ezer, száz, vagy csak néhány évre kiható művet alkothassanak? Az az emlékezet is csak olyan, mint az ugynevezett örök lámpa, mely csak addig pislog, míg élnek azok, a kik olajjal táplálják, vagy mint a fejfa vagy márvány, érez siremlék, melyet addig díszítenek koszoruk, míg azok a kegyeletes kezek, melyek frisséssel váltják fel a hervadókat, maguk is el nem száradnak. „Minden test olyan, mint a fű és az embernek minden dicsősége mint a fűnek virága: ha a szél által megyen rajta, nem léssen többé és nem ismeri többé azt az ő helye” — mondja a zsoltár és igazat mond.

Emlékezetben élni egy ideig a halál után — ehhez az sem szükséges, hogy ember légy. Elhullott állatodról is megemlékezel, ha kedves jószágod volt; sőt élő lény sem kell, hogy légy: szegény vén öreg, elkopott-szakadt kabátjáról is megható szavakban emlékezik a költő. Emlékezetben élni: árnyék élet: a Léthé vizén tuli, visszamelekezés nélkül való öntudatlan, tétlen élet — de élet-e ez?

Pedig az emberi lélek és szív életet követel! „Eget kér” — hogy ott legyen élete és tudja is, érezze is, hogy él. Ez az élet — az egyéni élet. Hozzá még hogy emlékezzék is multjáról és lássa félbenmaradt munkájának folytatását. Galvani lássa, hogy az általa felfedezett erő nemcsak béka-czombokat hoz rángásba, hanem kocsiakat hajt, beszédet közvetít világrészek között; Guttenberg lássa a rotációs sajtót és a pór, ki lóval nyomtatott s lapátjára támaszkodva várta a szelet, hogy elfújja a polyvát, lássa szertűjén a trüszkölő gőzeséplógépet, mely unokái számára zsákba önti a buzát, mely oly tiszta, mintha galambok válogatták volna. Ilyen életet kér, követel az ember. Megmosolyogjuk azokat a naiv embereket, kik halottjaik sírjába ételt-italt raknak, pedig ez annak a mindnyájunkkal közös sejtelennek, hogy holtunk után is élünk s azon kívánalomnak, hogy élni akarunk, kezdetleges nyilvánulása.

És itt, megszegem adott szavamat. Azt mondtam, nem a bibliából veszem fel a leczkét. Pedig oda szorulok, mert természet példája, élet tapasztalása, ész gondolkodása, szív érzelmek csak képet ad, kívánalmat, kérdéseket támaszt, valóságot, kielégítő feleletet

nem nyújt. Egy tudós csillagvizsgáló kiszámította, hogy a világűrben itt meg itt egy bolygónak kell lenni, de nem látta. Tökéletesítették a messzelátót és megtalálták, meglátták azt a bolygót. A léleknek messzelátója a hit. „Olyan dolgoknak bizonyos mutatója, a melyek nem láttatnak.” A kijelentés e messzelátóban a gyűjtő kristálylencse és a visszaverő tükör. „Most látunk a hit által, mint egy homályos tükör által.” „Eldobjuk-e a messzelátót, mivel tán nem egészen saját színében, hanem szivárványszínekben mutatja a valódi tárgyak körvonalait? Hiszen a tudomány éppen e spektrum színeiből fejt ki a millió mértföldnyi távolságban levő égi testek alkotó elemeit! A kijelentés, az Irás szivárványszerű színezései adják meg tartalmát a jövő életnek. A husvétit ur zarándoknői hallották az angyal szavát: „Mit keresitek a holtak közt az élőt, nincsen itt, feltámadott” — de nem ez nyugtatta meg őket, hanem ez: „viszontlátandjátok őt”. És viszontlátták. Az emmauzi tanítványok csak akkor ismerték fel, ki volt az, ki velük vala, midőn a kenyeret megszegé. A kételkedő Tamásnak megmutatá keze sebhelyeit. Tehát, hogy ő az és nem hiu káprázat látománya, hanem valóság. Zárt ajtókon át is megjelent közöttük és eltűnik. Az ő sirontuli teste nem a régi — hanem megdicsőült test és az ő egyénisége mégis ugyanaz. Tovább tanít, int és rendelkezik: tehát folytatja félbeszakadt munkáját. Ime, tehát ez a jövő élet, a valódi élet, az egyéni élet és csak ez elégit ki a velünk született vágyat az örök élet után. És ilyen feltámadást, ilyen örök életet ígér nekünk a husvét.

Lágler Sándor.

Vörösmarty Mihály levele.*

A „Közérdek” t. szerkesztőségének lekötözött felhívása, hogy husvétit számába dolgozatot küldjék, éppen a Wesselényi-dombormű kegyeletes fel-

* Csapó Vilmos kir. kamarás ur tengeliczi levéltára nagy kincsét őrzi a történetírás számára. Kézirat gyűjteménye megbecsülhetetlen a maga nemében. A Csapó Dánielhez, Tolnavármegye híres alispánjához országos nevű emberek által irott számtalan levél értékelhetlen kutforrás a történetírás számára. Kész örömmel közöljük tehát Vörösmarty Mihálynak eme még ismeretlen levelét, s már most jelezzük, hogy Csapó Vilmos kir. kamarás ur lekötözött szivességből nemsokára ismét érdekes iratok közlését kezdjük meg. A Kubinszki és Pecsovics világból hátramaradt kortesnoták ezek, amelyek élénk világításban tüntetik fel az akkori alkotmányos harczot s nemcsak kortörténetileg, de irodalmilag is érdekes adatok.

A szerk.

avatásának napján érkezve hozzám, alkalomszertűnek vélem a *pesti* gyászos árvizkatasztrófa emlékére vonatkozólag közölni *Vörösmarty* Mihálynak egy eddig ismeretlen, sajátkezű levelét *Fáy* Andrásához intézve. Irodalmunk e két nagynevű bajnoka egymással nemcsak szoros barátságban élt, de 1833-tól 1843-ig tózsomszedságban is lakott a „Kalap-utczában“ hol őket a veszély elérte, a költőt mint a *Jankovich*-féle ház lakóját, de az írókat mint háztulajdonost. *Fáy* már előzetesen vagy rögtön az áradás után menekülhetett vidéki birtokára, jó szomszédját bizva meg házának gondozásával. Hogy e bizalomnak mily buzgó körültekintéssel felelt meg *Vörösmarty*, azt bizonyítja körülményes h iradása, élénk idézve a lezajlott veszedelem egyes részletét és következményeit is.

„Tekintetes Nemes *Fáy* András Táblabíró urnak *Bény-en*.¹ *Pest* 27. márt. 1838. Kedves Barátom! Én folyvást házodban vagyok. Szeretném ha minél előbb bejőnél és magad tennél pinczéd iránt rendeléseket. Házad oly erős, hogy száz között alig van egy, melyet oly biztosan lakhatónak lehessen tartani: miért is minden aggodalom nélkül bejöhetsz. A házak omlása különben is inkább ijesztő mint veszedelmes. Félig bomlott házakban is még laknak emberek és a repedésektől épen nem tartanak. De nálad még repedés sincs, kivéve az új épület tűzfalát, de annak lakházzal semmi köze és ott is valamint a szomszéd *Jankovich* házban nem növekednek a repedések. Az bizonyos, hogy a házak megszállottak, de most már erősen fognak állni.

A Curia a *Grassalkovics* házban tartja üléseit.

A magyar színházból merik a vizet és rövid időn megakarják nyitni.

Távol létedben három követtársad keresett: *Bezerédy*, *Klauzál* Gábor és *Török* Gábor. Ettől tudom, hogy azon országos küldöttség, melynek ő is tagja, most nem ül össze.

A *pestiek* minden felől sok ajándékot kapnak és tetemes ajánlatokat *Bécsből*. 1—3 millió kölcsönről beszélnek 3 procentummal.

A hidat egy hét mulva reménylik; de alig hihető, hogy akkorra beállítsák.

*Jankovich*² mereti a pinczéből a vizet. A tiédből meretni talán bajosabb lesz; mert kapudtól távol jobbra és balra a csatorna egy kissé beomlott s így alig lesz lefolyása. *Vásárhely*³ napokban itt volt s megmértén a pinczét, azt mondja, hogy a Duna csak két lábbal áll alantabb (mert *Paks* körül még állt a jég) s azért nem apad a pince. A pinczében egyébiránt ölnyi a víz. Nehány üres hordókat kivittek s kimostak. A kertből⁴ semmi sem maradt. Csókollak s üdvözlöm a kiket illet. Barátod *Vörösmarty* Mihály s. k.“

(Közli: *Csapó Vilmos*.)

¹*Bényén Zemplén m. Hegyalján.*

²Nagy kézirat-gyűjtő.

³A híres mérnök, *Vörösmarty*nak jó barátja.

⁴Ferencz-városban.

A költő.*

*Igaza van költő-öcsémnek,
Hogy kinban születik az ének,
Mint a kagylónak drága gyöngye —
Ha ugyan az a vers nem gyöngye.*

*Ne kérdezd: a költőt mi lette?
Mélységes mély tenger a lelke:
Felszine csendes, tiszta, fényes,
De háborgása bent rémséges.*

*A költő szive mélyen érző,
Tüze emészti, búja vérző,
Halk érintés is hat reája —
És ez az ő tragédiája.*

* „A vers“ című költemény olvasásakor. („Közérdek“ 14. száma.)

*Sóhaj és jaj ajkán az ének,
Foszlánya megtépett lelkének,
Egy-egy könnyeseppje fájdalomnak,
Egy-egy szikrája nagy lángjának.*

*Ne légy irigy koszorújára:
Keserűség annak az ára:
Hírét, ha száll a csillagokra,
Szüli a bánat tüskebokra.*

*— De stajtsa balsors, verje ostor,
Próféta a költő s apostol:
Isten küldötte emberekhez,
Dalol s az élet nemesebb lesz.*

*Tanít szeretni és remélni,
Istenért és hazáért élni:
Tűzoszlop ő az éjszakában,
Felhőoszlop a napsugárban.*

*Örömdölet ő fényesíti.
Bánatodat ő édesíti;
Vezel igazra, szépre, jóra,
Rózsafátylat von a valóra.*

*Nem él a költő, nem, hiába,
Gyönyörű szép az ő világa:
A szent eszmények birodalma —
Mily boldogság ez, élve-halva!*

SÁNTHA KÁROLY.

Márczius 15 és április 11.

Irtá: *Kálmán Dezső*.

Örvendetes dolog, hogy a márczius 15-ének megünneplése folyvást nagyobb mérvet ölt. Eddig jóformán semminemű hivatalos jellege nem volt s a nagy nemzeti ünnepet a hivatalos Magyarország jóformán tudomásul sem vette, most nagyon örvendetes fordulat állott be. A vármegyék székházai, az állami épületek, hivatalos helyiségek a legnagyobb részben lobogó díszben álltak. És ez jól van így, mert kimerem mondani, hogy a márczius 15-ike, ha jól meggondoljuk a dolgot: jelentőségteljességében felülmúlja még a pusztaszeri vérszerződést is. Ott Pusztaszeren a hét magyar vezér felvágva karját közös vért öntött a közös kehelybe; együtt ivának hősi ádomást; együtt alakíták meg Hunnia alkotmányát, s e vérszerződésnek köszönhető, hogy ezer év óta élünk a szép magyar földön, Attila őszünk örökén. De a pusztaszeri vérszerződés — akárhogy van ve gyük is fel — bizonyos tekintetben arisztokratikus jellegű volt. A hét vezér, a nomád, lovon élő szilaj népnek harcias vezetője, (ez volt a legelső független felelőtlen Magyar Miniszterium.) bizony nem kért tanácsot senkitől sem, hanem a Krisztus után való 896-ik esztendőben megcsinálta Magyarországnak első alkotmányát. A nyakamat merném rá tenni, hogy e nap is márczius 15-ére esett.

A másik vérszerződés volt 1848 márcz. 15-én. Ez már igazán demokratikus jellegű. A nemzet önmagával kötött vérszerződést ur és jobbágy egyaránt. A nemzet diktálta magának a híres 12 pontot.

Honnét van az hát, hogy a hivatalos Magyarország sohasem vett tudomást erről a hatalmas ünnepről? Igaz ugyan, hogy el van rendelve ünneplés az április 11-ik napja, melyen az 1848-iki törvények királyi szentesítést nyertek. (Találkozik olyan ember is, aki az április 14-ét szeretné megünnepleni.) De ezt az április 11-ét csak a hivatalos közegek ünneplik, a nemzet pedig nem. Mig márczius 15-én az egész nemzet öröm mámorban ujong.

A hivatalos Magyarország midőn hivatkozik az 1848 április 11-ik napjára ellentmond magának saját törvényében.

Kézszelhetően akarom megvilágosítani a dolgot.

A házasság egyik felekezetenél szentség a másiknál szent dolog. Ezt vallja pápista, kálomista, lutheránus, unitárius és zsidó. Nagy öröm van a családban mindenütt, ha egy kis új honpolgár jön a világra. Jön aztán a keresztelés illetve a névadás, ezt aztán megszoktuk ünnepleni. Hanem aztán akkor amikor gyermekeinket a katonasorba állítjuk, vagy a leányunkat férjhez adjuk: az állam

nem azt kérdi, hogy a szőnyegen forgó ifjú avagy leányzó mikor nyerte el a kereszttség szent vizét, vagy a névadás ünnepélyes tényét, hanem azt, hogy mikor született. És ha az én fiam született december 31-én és megkereszteltetem január 10-én, mindennemű dolgaiban egész életén keresztül a születés napja dönt. Így van ez az örökösödésnél, a katonaságnál, a házasságnál, így van ez mindentűt.

Vegyük még hozzá, hogy jóakaróink, jóbarátaink, rokonaink születés napunkon szoktak megemlékezni rólunk, nem pedig kereszteltetésünk évfordulóján.

A magyar népszabadság született 1848 márczius 15-én. Ez tehát a születésnap. Ez az igazi ünnep. Megkeresztelték április 11-én. Ez volt a keresztelő és a paszita.

... Azt hiszem az volna a legokosabb dolog, ha mindnyájan szívvvel, lélekkel egyetértve megünneplelnék a születésnapot és a paszitát is.

Adatok Szekszárd környékének hajdanából.

Közli: *Tóth Károly*.

Negyedfélszáz évvel vezetem vissza a mult idők homályába az olvasót: a török világ kezdetéhez.

A török hódoltság nem a mohácsi vésszel kezdődött. A győztes Szulejmán jégviharként száguldott végig az országon és azonnal ki is vonult — százezrenként hajtva maga előtt a lánczra fűzött fiatal népet. Talán maga sem hitte, hogy egy csatavesztéssel megsemmisült a magyar birodalom, mely akkor Közép-Európa egyik nagyhatalmának látszott.

A valódi török uralom két évtizeddel később, Buda elfoglalása (1541) után kezdődött a budai világot kialakulásával, mely a Duna mentén egész Dárdáig terjed s melynek egyik kerülete lett a „nahie Szekszárd“ is.¹

Kammerer Ernő török defterei fekszenek előttem. A száraz adózási számadatok a negyedfélszáz év előtti sötétségbe vetnek egy-egy fénysugarat, melynek világánál némi fogalmat szerzünk az akkori közállapotokról. Első meglepő észlelet, hogy a török nem pusztításon kezdte, hanem csak lehetőleg kiaknáta — de később mindinkább kiszarolta a birtokba vett országrészt.

A pusztá életével és leveles ládájával elmenekült nemesség birtokába egyszerűen beleült: még az adózási viszonyokon se sokat változtatott, meghagyta a kapu és tized szerinti adózást is, de a fölibe lassan mind több és több újabb kieszt adókat rakott. A magára maradt parasztság mit tehetett? behajtotta derekát az új nyereg alá, eddig is az igavonó állattal volt egy soron.

A defterekből a népesség számára is következtethetünk a kapuk, házak összeírása alapján. Szinmagyarság lakott mindenütt. Városok és vidéki központok nem voltak, egyetlen számottevő város volt Mohács 12—14 ezer lakóval, 2588 házzal. Utána következő városok ma már nem érdemelnék a város elnevezést, 400 lakost sem értek el. Legnépesebb volt Tolna 760 ház, mintegy 3800 lakossal, Földvár 8600 és Paks 3000, Értény 2800, Bata 2500 körüli lakossággal, Batacsék 2000 lakost sem ért el, Szekszárd még kevesebbet.

Annál sűrűbb lakossága volt a vidéknek. Nyomban egymásra következő falvak sokaságát észleljük, melyeknek elmosódott nevét ma már csak egy-egy dűlő — vagy az se — őrzi.

Mindjárt Szekszárd alatt volt *Csatár* falu 11 kapuval tehát 2—300 lakos. Tiszta bortermő hely! Szántóföldje kevés lehetett, mert csak 4 kereszt búza tizedet szolgáltatott, ellenben 18,000 pint musttizede volt 90.000 akese adóval.

Egy kapu alá 2—4 jószágtartó jobbágy vagy 10—16 jószágtalan zseller ház számított. „Akese“ apró ezüst török pénz, 60 tett belőle egy aranyat. Vehetjük 20—25 fillérbe mai pénz szerint.

Ámde ezen magas adót nem csak e pár száz lakos viselte, mert mint később látni fogjuk ily nagy bortermelő helyeken számos vidéknek volt szölleje.

Csatár alatt volt *Ebes* igen népes falu 76 kapuval, tehát 1700—1900 lakos, szintén nagy bortermelő és mellette buzatermő helység 20,000 pint must és 349 k. buzatizeddel 116 ezer akcsét adózott.

A Duna felé fektült *Ság* falu, melynek nevét vagy az ócsényi Ózsák vagy a szekszárdi Ság dülő őrzi. Kis falu volt 9 kapuval 2719 akcse buzatizedet fizetett.

Szekszárd felett fektüdtek: *Mecs* (Mözs a mai helyén) 29 kapuval 6—700 lakos buza tized adója 28,000 akcse. *Igcse*, *Kajmád*, *Anyavár*, *Adács* kisebb faluk voltak, utóbbinak helye ismeretlen. Puszta: *Malomta*, *Vazalin*, *Rigoleza* (talán Ragozma?) Továbbá ismeretlen helyek: *Szent Miklós* falu 12 kapuval, fizetett 400 k. buza és 11 k. árpa tized után 7139 akcsét, *Kürt* 17 kapu, *Kabon* szintén 17 kapuval, 64 k. buza, 12 k. rozsa után 6400 akcsét. Bent a hegyek közt *Nagy* és *Kisbát* 8 kapu. Nevét a bathi hegy őrzi.

Hogy a bátaszéki hegyeken is volt bortermelés, mutatja *Nagy* és *Kisoros* falu mely bár csak 8 kapu volt 1521 pint must tizeddel adózott.

Billis (Pilis) falu 28 kapuval csak 4000 akcse buzatized adót fizetett 87 kereszt után.

Legérdekesebb azonban *Decs* községe, melynek 17 ezer kat. hold határán (Vár dombot, mely későbbi telepítvény hozzászámítva, 18 ezer hold) a defterek 1 várost és 3 kisebb-nagyobb falut mutatnak ki, több lélekszámmal, mint a mai Decs és Várdomb lakói együtt.

Legkisebb volt *Asszonyfal* 10 kapuval. Tisztán földművelésből élt, 45 K. buzatized után 1856 akcse adót szolgáltatott. Helye ma is ismeretlen. A szomfovai vadászház egy régi templom boltívén áll.

A mai helyén állott *Decs*. Tekintélyes község akkor is, 70 kapuval, tehát másfél-ezer lélek körül. Szintén földműveléssel foglalkozott: 639 kereszt buza tizede a legnagyobb volt valamennyi közt, adózott 19,000 akcsét. Bortermésről szó sincs. Az akkori Decs határa nem terjedt ki a hegyre.

Decstől a hegyek felé, de még nem a hegy alatt fektült *Etén városa*. Helyét az Ete dülő és Faluhely mutatják a régi Sárviz mellett. Tekintélyes hely volt 112 kapuval, lehetett 2500—2800 lakója, jóval népesebb, mint akár Szekszárd, akár Bátaszék. Nagy buzatermő vidék, — szőlőhegy ennek a határában sem volt — 57,643 akcse buza tizedet fizetett.

Negyedik helység volt *Gesztőcz* falu a mostani Várdomb mellett a hegy lábánál. Helyét az országút melletti „Kesztőcz” dülő mutatja. Történelmileg is említett név. II. Lajos király Mohács felé lassu vonulása közben számtalan helyen tábort ütött, várva összegyűlendő hadait. Itt is töltött egy éjszakát, állítólag innen írta a bajor királyhoz segélykérő levelét.

Kesztőcz nem nagy hely volt, csak 20 kapuval 4—500 lélek. Sulyát már akkor országszerte híres fehér bora adta meg, melyet ma „decsi” név alatt ismerünk. A falu maga inkább gabonatermeléssel foglalkozott, mert 433 kereszt buza után 12,000 akcse adót fizetett. Ellenben a község területén 12,019 pint must tized után 60,000 akcse adó lett beszédve, de nem Kesztőczieké, hanem leginkább Etén város lakosaitól! Ugyanis must adót fizettek: 10 gesztőczyi, 120 eténi, 29 billisi, 15 decsi, 6 asszonyfalvi, 4 pesti, 2 kevi (Ráczevi) és egyéb vidéki lakosok. A fenti musttized alapján 200—250 kat holdra tehetjük a szőlő területet. Nos, ez ma sem sokkal több. Jelenleg 303 kat. hold szőlője van Decsnek, még az se mind termő! Két évtizeddel ezelőtt mikor még a filoxera el nem pusztította, 587 kataszteri holdja volt.

De nemcsak gabonatermesztést és szőlőművelést űzött a lakosság. Legfőbb jövedelmi forrása az állattenyésztés volt. Különösen Sárköz a Duna és Sárviz mellékága közt gazdag üntés talajával, vízközi buja legelővel az állattenyésztés kánaánja volt. A defterek „marha vámjai” a mait jóval túlhaladó állatforgalmat mutatnak ki. 1560-ik évben például

a földvári rév marhavámja 105,045 akcsét, a paksi rév marhavámja 16,062 akcsét, a tolnai rév marhavámja 171,019 akcsét, a bátai rév marhavámja 36,151 akcsét és a szekszárdi sárviz vámjai 11,000 akcsét jövedelmezett. A mai forgalom ezt meg sem közelíti, még ha feltesszük is — ami bizonyos — a közönségnek erős megzsarolását. A tolnai és bátai révek ma már meg is szűntek. A szekszárdi Sárviz vámjai, mely egy 15,000 lakosú város forgalmát bonyolítja le, 2700 koronát jövedelmez, alig többet a fenti összegnél.

E kép melyet a defterek nyújtanak, nem vigasztalan. A föld népe él, küzd.

De lépünk át csak 100 esztendőre. Egy nemzet életében annyi, mint az embernek egy nap. De az egy nap alatt házát, vagyonát elsöpri az orkán és édes véreit temeti el a piszkos áradat.

A XVII. század viharjai söpörték el a magyarságot. A török metely mind mélyében hatol a nemzet testébe az élet gyökeréig. Vértört szed, a legborzasztóbb rendszerral: elszedi a 6—8 éves gyermekeket, ha lehet pénzért, ha nem: erőszakkal. Fiút, leányt egyformán. Megtelnek a háremek és keresett árucikk lesz egész keleten a Hungara, (szégyen! még ma is az.) A magyar fiukból fanatikus janicsár hadsereg lesz nevelve, mely halálmegvetve irtja saját vérszerinti nemzetét.

Egyfelől az osztrák hóhér, másfelől a török vámpír — a nemzetnek el kellett véreznie!

Eugén felszabadító hadjáratok már oly elhagyatott a vidék, hogy utász századnak kellett az ember magas bozóttan utat törni a hadsereg előtt. A magyarság gyér maradványa a Sárköz és a Duna kiöntéseinek utvesztőiben húzta meg magát. A pusztaságra I. Lipót vad rácz hordákat telepít, hogy nyoma se maradjon a magyaroknak. Erős rácz fészkek lesz Bátaszék, Simon-tornya, Földvár, sőt feljebb Buda Szentendréig rácz foglalja el a magyar helyét.

Jön Rákóczi, még egy végső erőfeszítést tesz a magyar! Elő a bozóttól aki még mozdulni tud, fel Bécs alá, császár futtatására. Hét éven át tart a nemzetirtás, rácz, német, magyar közt. Elbuktunk, de legalább magunkkal rántottuk a ráczot is: tiszta lett tőlük a vidék.

A vidék valóban tiszta lett. Az 1710. május hó 10-én tartott simontornyai megyegyűlésen Broderics András alispán teljes resignációval jelent Heister tábornok dunántúli császári parancsnoknak, hogy az egész megye 21 árva faluból áll, a legnagyobb sincs 20 lakott ház, fegyverfogható nép az egész megyében annyi sincs, hogy a rablók ellen a közbiztonság fenntartható lenne.

Pécsnek volt ekkor 1750 lakosa. Szekszárdnak két évtized múltán, mikor már a telepítések is megindultak: az 1732-iki canonica visita szerint összesen volt 1200 lakosa és pedig 1000 kath. sváb telepes és alig 200 ref. magyar, mint az ősi lakosság irtalmi. A mai belvárosi róm. kath. templom 1726-ban épült fel először.

A török hódoltság alól felszabadult dunántúli országrészben Esztergomtól—Eszéckig, Kanizsáig, a megmaradt lakosságot Acsády szerint legfeljebb 20,000 lélekre tehetjük:

Valóban Isten csodája, hogy még áll hazánk.

Más garnizonba!

(Franciaiból szabadon.)

Kihallgatással telt el az egész hosszú délután, a lovassági felügyelő kifáradva, igen rossz hangulatban ült hivatalában, a hadügy-miniszterium egy tágas helyiségében. „Micsoda nap!” mormogott. „Nem volt egy szabad percem, hogy levelet írhattak... Mi az, még most sincs vége!? Van még valaki?”

— Még egy látogató, tábornok ur!

— Millió bomba, ... Eressze be!

A huszár megszokott közönyösséggel jelenti: Laglice hadnagy ur!

A tábornok ideges mozdulattal muta-

tott egy karszékre. „Örülök, hogy láthatom uram, mivel lehetek szolgálatára?”

Az udvarias még is ironikus szavakból ideges türelmetlenség érzett ki. Gyors pillantással tekintett végig a fiatal emberen, s a katonai szemlék alatt élessé vált tekintete egy pillanat alatt látta, hogy annak testtartása kifogástalan, hófehér keztyűi szorgosan be vannak gombolva, ruházata a legpontosabban szabályszerű. Sok magasrangu katonatiszt elsajátítja azt a kincset, a mivel rendesen csak az asszonyok bírnak, hogy anélkül, hogy figyelni látszanának, egyetlen pillantással a legapróbb részletekig észreveszik a magatartást, ruházatot stb.

A fiatal tiszt iparkodott leküzdeni a félelmet, a mit a hideg udvariasság keltett benne, s magát meghajtva, megmondta a nevét, ezredét és előadta kérelmét. Más helyőrségbe akart átmenni, sőt lehetőleg elhagyni Franciaországot.

A tábornok csengetett, egy hadsegéd lépett be. „Kérem adja ide a hivatalos jelentést Laglice hadnagy urról, szolgál La Férben, a 3-ik dragonyos ezrednél.”

— Megvizsgálom az önről érkezett jelentést hadnagy ur, hogy lássam teljesíthető-e kérelme... bár nem hiszem. Nem ön az egyedüli ugyan a kitől a miniszter elfelejtette megkérdezni, hogy hová szeretne menni, s a ki panaszkodik, de mégis nagyon csodálkozom, hogy ön nem tartotta be a rendes fokozatos hivatalos utat, kérelmének előterjesztésében. Mielőtt nálam személyesen kísérelte meg szerencsését...

— Tábornok ur, nagyon jól tudom, hogy kevés kilátásom van sikerre, de épen azért voltam bátor egyenesen önhöz fordulni, s különös jóakarataért esedezni. Nekem mennem kell, mennem kell a lehető leggyorsabban... Hangja bár kissé remegett, de komoly elhatározást árult el.

A tábornok feltette monokliját, forgatta a behozott jegyzet lapjait, majd fejét fel emelve hevesen így szólt: „Mi baja van hát?”

— Igazán nem tudom tábornok ur, hogyan közöljem önnel az okokat, melyek ez elhatározásra bírtak!

— Nehézségei vannak felelővel?

— Nem tábornok ur.

— Kellemetlenségei vannak tisztársaival?

— Mindenkiel jól vagyok az egész ezredben.

„Adósság talán. kártyajáték, vagy talán valami asszony játszik szerepet?... Az ördögbe is beszéljen uram, hiszen nekem nincs szerencsém önt közelebről ismerni!... A nagy inga óra kellemetlen hangon ütötte közbe a hat órát, s a tábornok gondolatban így fejezte be szavait: „Miattad elvesztem az időmet s már untatni kezdessz barátom.”

Laglice érezte, hogy le kell győznie habozását és zavarát.

— Tábornok ur, bocsásson meg, hogy visszaélek türelmével, de van olyan tárgy, a melyről lovagias ember nem tud megindultság nélkül beszélni, s valóban erőlködésembe kerül, hogy jól fejezzem ki azt, a mit mondani akarok.

A banálsan butorzott hivatalos szoba szomorú csendjében sajátágon hangzottak szavai. A tábornok leejtette monokliját, az őszbe borult fő kemény vonásain a jóság egy sugara csillámlott át, szeméből meghatottság, kedves jóakarata sugárzott ki, s többé nem a vizsgáló bíró és vádlott, hanem inkább az orvos és beteg álltak egymással szemben.

— Fiam, kezdem önt érteni, üljön közelebb hozzám, tegye le csákóját s beszéljen teljes bizalommal. Felejtse el a rangkülönbséget s ne lánson bennem mást, mint egy kegyes és figyelmes gyóntatót.

— Az én történetem, vagyis a mi történetünk nagyon egyszerű tábornok ur! Ez előtt egy évvel találkoztam La Férben ezredünk egyik tisztjének feleségével. Férjét X. kapitányt alig ismertem és eleinte nem is találkoztunk máshol, mint vagy bálon, vagy jourokon.

Lassankint azonban mindig bensőbb lett a viszony köztünk és X. urnő közt. A rokonszenvnek titkos törvénye van, mely kihasznál minden véletlent, csakhamar enged-

tem a felém ragyogó bájos mosolynak, a mindig kedves fogadtatásnak, s nagyon természetesen arra törekedtem, hogy méltó legyek úgy az egyikre, mint a másikra.

Az együttlét alatt azonban még elfogultak voltunk, tekintettünk tétovázott, szavaink remegtek, s hogy zavarunk még nagyobb legyen, X. kapitány hirtelen nagyon megbarátkozott velem s csaknem minden héten meghívott magához.

— Tudom, — válaszolt a tábornok szomorú mosollyal. — Valahányszor az ember azon pontig jut, hogy szeretője legyen egy asszonynak, mindig a férj az, a ki kijelenti: Ez a fiu határozottan kedves, minél jobban ismerem, annál jobban szeretem!

Laglice észrevétlenül belemegedett s gyönyörű szép arcán, melyen oly jól festett a selymes bajusz, az asszonyosan fehér arcbőr és kék szemek, a kedves emlékek behatása alatt rózsaszínű pir ömlött el.

— Most végre — folytatá — elérkezett az óra. Eddig nyugodt lelkünkben oly hirtelen lépett fel a legpusztítóbb szenvedély, mint a hogy a csendes vidéken egy pillanat alatt megjelenik a robogó gyorsvonat. Most már a feneketlen őrvennek sikamlós szélén állunk: még egy lépés és elbukunk. Remegő lelkünk érzélgősen keresi egymást, hívja, vonzza, hiába küzd ellene akarata; ellenálló erőnk a kötelességet és becsületét folytatott harcban olyanná lett, mint a tulfeszített rugó, mely szétpattanni készül.

Mindketten éreztük tulfeszített idegeinkben a közelgő zivatart, de ismervén az életet, azt is tudjuk, hogy az a végtelen gyönyör minő pusztítást, minő kétségbeesést vonna maga után, a hazugság, szomorúság és szegény iszapos sarával vonná be lelkünket, mindkettőnk romlását okozná.

Vannak asszonyok tábornok ur, a kiket az ember egyszer bír, — s a kiktől aztán megvál mosolyal ajkain. — De ő — s itt ama gyöngédségtől remegtek szavai, a minőt csak a szerelmesek képesek adni hangjuknak — ő azok közül való, kiket az ember vagy bír, vagy kerül — de egész életén át.

Ha volna vagyonom, ha egyedül állnék, szabadon, család nélkül, akkor beadhatnám lemondásomat és megkísérhetnők szakítani a világgal, elmenni valahová messze, élni...

— És tovább szenvedni, — szólt halkán a tábornok. — Az erkölcsi életnek ép oly változatlan elvei vannak, mint az anyagi életnek. Az ember nem elég magának. Higgye meg, a léleknek ép úgy megvan a divatja, mint a testnek, csak előítélet gondolhatja azt, hogy a lelket felruházhatjuk holmi ócska, divatból kiment, nevetséges ruhadarabbal, melynek szabásán sem lehet már változtatni.

Igaz ugyan, hogy teljes erőnkéből vágyódunk a szabadság után, de másrésztől meg valóságos honvágy fog el bennünket azon börtön után, melynek neve: a mások véleménye és a melynek romlott levegője egyedül felel meg romlott tudónk igényeinek.

— Nem tudom, tábornok ur, de mivel én nem akarom és nem is tehetem ki magam e veszélyes tapasztalatnak, azért kérem, hogy távozhassam messzire és ő is azt kéri. Belátom, hogy magamnak egyedül nem lett volna jogom ezt kérni, csakhogy ez a titkos óhaja annak is, a ki sohasem lehet reám nézve más, mint idegen. Higgye meg tábornok ur, ez a legnemesebb kérés, melyet valaha két megkínzott szív intézett önhöz.

Félek, hogy ön talán rosszul ítéli meg gyengeségemet, lemondásomat, de valójában égő lelkem mélyéből szenvedek.

Bátorságom olyan, mint az a zászló, mely még magasán lobog, de már megtámadta a viharos szél, hogy nyelét ketté törve, sárba dobja azt.

— Nemcsak hogy nem gáncsolom, hanem bátoritom önt ifju barátom. Én is voltam fiatal, most meg elég öreg vagyok arra, hogy mindazt megértsem, a mit ön szenved. Sajnos, nem egyet láttam már, a kit, mint önt, messze tűzött lelkiismeretének hangos szava.

Ne feledje el, hogy van olyan gyávaság, mely fölér a legnagyobb hősiességgel, és hogy nem a háboruban, hanem csakis a

szerelemben szólhatunk győzelmes visszavonulásról.

Áthelyezési okmányát a miniszter holnap alá fogja írni, egy hét leforgása előtt hajóra szállhat, hogy átmenjen Algirba a 4-es vadász ezredhez, és senki sem fogja tudni, csak én és az a tiszta, szent asszony, kit ismeretlen létemre is szívből üdvözlök, hogy mily sok keserűség van eltemetve áthelyezési okmányának megszokott banális jegyzete alatt: személyes tekintetekből.

A két férfi hosszasan kezét fogott, mélyen egymás szemébe nézett, mintha lelküket akarták volna kicserélni s a távozó hadnagy után becsukódott az ajtó.

Az éj lassankint leereszkedett a csendes szobára, mint az emlékek boruja a tábornok gondolkodó homlokára. Eszébe jutott az idő, mikor még hadnagy volt a gárda ezrednél és a multnak emléke, mely hamu alá volt rejtve szívében, égetni kezdte szempilláit.

* * *

Tegnap nagy bucsuebédet adtak La Férben Janzunál a távozó Laglice tiszteletere. A szép De Saint-Elonné az utolsó pillanatban kénytelen volt lemondani. Mily kár, mondogatták a vendégek, hogy az utóbbi időben oly gyakran szenved erős migrainben.

(jt.)

Versek.

I.

*Kérdi tőlem a kis patak
Minden reggel, este,
Miből lehet, miből is van
Az én rózsám lelke? ...*

*Az én rózsám szelid lelke:
Hőfőhő szép rózsá,
Csalogánydal, pacsirtadal
Csengő-bongó nóta ...*

II.

*Virágot kérsz tőlem, illatos virágot?
Ne kérj azt galambom, mert elharvad hamar.
Ma még illatozik,
S holnap már csak hulló, zörgő, száraz avar.*

*Nézd e kis dalokat, lelkemnek virágit.
Nem hervadnak soha! azért adom neked.
Talán harmatosak,
Mert rájuk elvéltve, a könnyem is pereg ...*

LINDTNER VILMA.

Görög földön.*

Irta: Zsigmond János.

Görögországban alig lakik más, mint görög s ez nagy előnye az országnak. Pedig a népvándorlás hullámai ide is sok szlávot vetettek a VI. és VII. századig, úgy, hogy a szlávok az ország legdélibb csücskéig lehatalolt. A görög elem azonban nem vesztette el nemzetiségét, sőt magába olvasztotta a közéje ékelődött szlávokot. Ez az oka, hogy a mostani görögök nemzetiségéről sokáig élénk vita folyt a tudósok között. Fallmerayer német azt állította és állításával egész vihart keltett fel, hogy a jelenlegi görögök a beözönlött szlávok utódai és hogy a régi görögök maradványai már kivesztek. Ezt az állítást azonban azóta ismételtlen megczáfolták, mert ha a szláv hatásnak nyomainak meg vannak is, azért a mai görögök nyelve, szokásai stb. a régi görögöktől való egyenes leszármazást mutatják. Ilyen formán reánk magyarokra is ráfogható lenne, hogy nem vagyunk az ősmagyarok egyenes leszármazottjai azért, mert német, szláv és egyéb elemek keveredtek közénk. Sőt mindezeket beolvasztottuk a nemzet testébe, épúgy mint a görögök a közéjük vegyült idegen elemeket. A régi görögök jelleg főleg a nőknél ma is látható, a szigetek lakosai pedig, melyek nem keveredtek tisztán megőrizték őseik sajátos jellegét. Még a régi görög szel-

* Lapunk 3-ik és 4-ik számában kezdtük meg ezt az érdekes utelirást s most adjuk a folytatást, de amely magában is önálló rész.

A Szerk.

lemnek is sok nyomát láthatjuk. Ma is, minden hanyatlásuk dacára, ők az egész Balkán-félszigeten a legügyesebb építésszek, kőfaragók és festők. Ahol a Balkánon műipar csak található, az mind görög kézben van. Ki ne látná ebből, hogy mindez nagy őseik mérhetetlen szellemi kincseiből maradt csekély morzsa?

A tehetség és a szívós nemzeti jelleg kivül nem sok jót mondhatunk a mai görögökről. A köztük szerzett tapasztalataim és benyomásaim alapján minden elfogultság nélkül a következőket mondhatom a mai görögökről:

A köznép a szó szoros értelmében barbár és piszkos. Akár a török uralomnak, akár bármi másnak tudjuk is ezt be, de a tényt eltagadni nem lehet. Viselete oly izléstelen, hogy a cirkuszi bohócok öltözete ünnepi hozzá képest. Képzelnék magunk elé egy férfit, térdén fölül érő, tehát elég rövid szoknyában. Nagyjából ez a görög népviselet. A szoknya rendesen fehér és 6—8 is van egy emberen. Ha ez egyenes maradványa volna a régi görögök hosszú, egyszerű izléses öltözetének, tehát ha a felső és alsótest elfűdésére egy ruhadarabot használnának, ez ellen bármily izléstelen volna is, nem lehetne szó, mert végre is a multból örökölt dolog volna. Ámde a szoknyák valódi rövid szoknyák (fustanella) a derékon megkötve. Lábszárunk nadrágszerű takaróval van fűdve, a mi rendesen fehér s mindez még tűrhető volna, de térdén alul kamasnit viselnek, mely a lábfejet is eltakarja. Ez is nem csak izléstelen, de kényelmetlen is, mert az itteni hőségben semmi szükség nincs rája. Lábbelijük közönséges saru, az orrán nagy fekete bokrétaival. Ez mutatja legjobban eltorzult izlésüket. Ők ezt bizonyára szépnak tartják, de jobb izlésű idegenre, aki ilyet még sohasem látott, nem csak komikus hatást gyakorol, hanem a szánalom egy nemét is fölkelte az emberben az ilyen nép iránt, mely ősei izléséhez ennyire hűtlen tudott lenni és szépnak tud tartani olyan valmit, ami nálunk legfeljebb a kóborló cigányok izlésének volna megfelelő.

Fejükön fezt viselnek, mely a közönséges feznél jóval kisebb. Ez már egyenesen török maradvány. Ebben sem következetesek. Nagy és véres áldozatok árán tudták ugyanis nyakukról lerázni a török igát, mely tönkretette őseik műemlékeit, őket visszataszította az ázsiai barbarismusba, mindenféle sanyargatásokban részesítette stb. és végül, mikor szabadokká lesznek, megtartják egykori zsarnokaik ázsiai viseletét. Hol itt a következetesség? Nálunk is volt 150 évig török uralom, de hol látni az országban fezből járó embereket, vagy a török uralomnak és izlésnek bármely jelét, leszámítva bizonyos foku elmaradottságunkat, mint a török uralom természetes következményét.

Ők annyira mentek e téren, hogy a hadseregnek is megtartották a gyalogság számára az imént leirt öltözetet. A görög gyalogos katona öltözete ugyanaz marad, mint otthon volt és csakis az oldalfegyver mutatja, hogy katonával van dolgunk. A lovasságnál már a francia minta van szem előtt tartva, de szánalmas képet mutat ez is. Alig tudnak lovon ülni; lovaik aprók, csenevésznek, úgy hogy a mi fiaker-lovaink tüzes paripák hozzájuk képest.

A tiszték egészen francia mintára vannak öltöztetve, rangjukat a vállukra alkalmazott csillag jelzi. Többnyire fehér ruhában járnak és föltűnő, hogy egész öreg embereket lehet látni a legalacsonyabb tisztí ranggal. Ugy látszik, nekik mindenki jó katonának és ha valaki a polgári életben nem boldogul, beáll vésztésében katonának s ha van egy kis intelligenciája, lesz belőle tiszt.

Általában a tisztaság iránt kevés érzékel bírnak s ez áll úgy a jobbmóduakra, mint a köznépre egyaránt. Uri házaknál is nemcsak a poloska, hanem egyéb, még kellemetlenebb vendégek is előfordulnak. Megvan az utas verve, ha utazás közben megszomjazva, vagy megehezve, valamelyik vasuti vendéglőre szorul. A piszoktól ragadott minden. A vendéglői helyiségben többnyire ott a tüzhely is, tehát kunyhónak is

használják egyuttal. Nem is tanácsos ilyen helyeken mást enni, mint kemény tojást, ez legalább tiszta, ennek a belsejéhez nem férhet semmi.

A kenyérük minden kritikán aluli. Fogalmuk sincs róla, hogy kell kenyeret sütni. A köznép — legalább a köznép számára való vendéglőkben — minden elképzelhetőt eszik. Athenben, az egykori fényes Akropolis aljában láttam, amint a vendéglős nyílt utcán nyársra főlcsavarva sütötte a birka belét; közben a nyárson birka-fejek is voltak láthatók. Különben nyílt utcán tüzet rakni bármilyen célból, még Athenben is megszokott dolog. Általában Dél-Európa országaiban, mint Olasz- és Spanyolországban is a városok mellékutcaiban tüzet rakni megengedett dolog, már csak azért is, mert minden közből lévén, nem kell félni, hogy tüzet fog valami.

Arról halvány sejtelmük sincsen, hogy hőségben az ital hidegen, vagy legalább hűvösen élvezhetőbb. Utazás közben jaj annak, aki megszomjazik és valamelyik vasuti állomáson bármiféle itallal akarja szomjuságát csillapítani. Ilyenkor meleg vizet, meleg bort, vagy meleg limonádét kénytelen fogyasztani, ami legtöbb esetben rosszul esik. Pedig nem mondhatni, hogy nincsenek előtűk jó példák. Vannak ugyanis európai kényelemmel berendezett szállodák, ahol van bőven jég, természetesen műjég és kellemes hűvös italok. Mindezt látják, tudják, de azért még az intelligensebb elemek is a maguk módja szerint szeretnek élni piszokban és kényelmetlenségben.

Gyermekies módon és ügyetlenül utánozzák az európai szokásokat is. Így például úgy az intelligens elemnél, mint a köznépnél is tapasztalhatni, hogy a legnagyobb forrásban, mikor másról lekiváncsokozik „még az ing is, meleg alsóinget viselnek. Ez onnét eredhet, hogy az idegeneknél láthatták, tapasztalhatták ezt, esetleg téli hűvösebb időben, vagy nyáron is Jägeringet láthattak másokon, ők pedig tekintet nélkül az időjárásra állandóan hordják.

Az uri osztálynál sajtáságos szórakoztatásul szolgál a zsinórra fűzött gyöngysor. Mihelyt leülnek, azonnal kivesszük zsebükéből a hatalmas, gyöngyszemekből álló füzért és babrálnak vele, játszanak vele minden képzelhető módon. Aki ezt először látja, azt hajlandó hinni, hogy rózsafüzért imádkoznak, de később meggyőződik róla, hogy mindez csak szórakoztatásul szolgál.

Nincsenek ma már Görögországban azok a rettegett rablóbandák, melyekről még nem rég Görögország oly hirhedt volt. A török határon, török alattvalók részéről történnek még rablások, sőt emberrablások is, de magában Görögországban már nem.

Nagy hajlama van a görög népnek a csalásra, amint azt magam is tapasztaltam már az első pillanatban, mikor görög földre léptem. Egy ismert keleti közmondás így szól: „Egy európai megcsal két törököt, egy zsidó három európaít, egy örmény két zsidót s egy görög három örményt.“ Ezt a jeles tulajdonságát a görögnek tapasztaltam Korfuban, ahol először léptem földjükre. Képes kártyát vettem s hogy társaimtól el ne maradjak, sietve olvasatlanul vágtam zsebre a 10 frankos aranyból visszaadott pénzt, nem is gondolva meg, hogy göröggel van dolgom. Ő látva sietséget, nyomban kikapta azt és mint nem sokára szomorúan tapasztaltam, 5 drachmával kevesebbet adott vissza. Mikor újra találkoztunk és úgy én, mint társaim ráismertünk, égre-földre esküdözött, hogy nem tőle vettem a kártyákat és erősítette, hogy ő még soha életében nem esalt meg senkit.

Egy másik alkalommal egyik utitársunk olajfából faragott botot vett egy görögtől és szemünk láttára ki is fizette az árát. Néhány perc múlva a görög újra követelte az árát, esküdözve az olympusi istenektől kezdve le egészen az alvilág isteneiig, hogy ő nem látott egy lejtőt sem. De erre már elhagyott bennünket is a türelem és ki botját, ki ernyőjét készült a görög hátán végig mérni, mire ő azt tartva, „hogy szegény a futás, de hasznos“, elillant tőlünk.

Itt különben korlátlanul élvezheti mindenki egyéni szabadságát egész a csalásig, lopásig, sőt betörésig is. Rendőrfurma alakok láthatók néha, de inkább a butikokban borozgatva. Még a szállodákban is csak azért kérdezik az utas nevét, hogy ha esetleg levelet kap, kézbesíthessék. Nem törődnek itt senkivel, ide jöhet akárki, csak pénzt hozzon, ha mindjárt lopott pénz is az. Épen azért, mert a rendőrségnek nincs is tudomása az idegenekről, azok tartózkodási helyeiről és eltávozásukról, nem is érzi magát köztük biztonságban az ember, mert el tehetnek láb alól a nélkül, hogy a rendőrség tudomást vehetne róla és hozzátartozóit értesíthetné. Amint némely országban teher az utlevél miatti örökös zaklatás, a rendőri közegek részéről, akik minden lépésére ügyelnek és érkezését úgy, mint távozását a legnagyobb pontossággal számon tartják, úgy itt ennek a tökéletes ellentéte, a nemtörődőség esik rosszul és kelt bizonyos bizalmatlansággal vegyes félelmet az idegen emberben.

Hogy az idegenek iránt figyelmesek vagy előzékenyek volnának, azt a legjobb akarattal sem lehetne rájuk fogni. Az idegenek iránti figyelem legfeljebb abban nyilvánul, hogy mindenféle módon és alakban igyekeznek őket megkönyöríteni, hogy aztán a zsebüket terhelő pénztől megszabadítsák. Tekintet nélkül az idegenekre állítják össze gyarló hajózási és vasuti menetrendjüket, holott egy kis jóakarattal minden másképp lehetne. Delphoiben, illetőleg Iteaban két napig kell az idegennek időzni, ha Delphoit meg akarja tekinteni, holott egy nap alatt Athenből kiindulva meg lehetne tenni az utat, ha a görög intézőkörökben egy kis figyelem és jóakarattal volna.

Nyomorult hajójáratot rendeztek be a korinthusi szoroson át Pireustól egészen Patrasig. Két hajója van a társaságnak, de az egyik olyan alapos kurára szorult, hogy hónapokon át beható gyógykezelés alatt állván, nem is volt a korinthusi öbölben hajóközlekedés. Athenben létemkor nagy örömmel hirdették, hogy holnap újra megnyílik a hajójárat a Pireusból, lévén a Pireus Athen kikötővárosa, mert Athen jóformán egy órányira van a tengertől. Utitársaimmal, két igen derék germánnal, mint ahogy a görögök a németeket nevezik, el is határoztuk, hogy kirándulunk a Parnassus hegye alá Delphoiba, az óvilág leghíresebb jóshelyének megtekintésére. Milyen utazás volt ez! Mint említettem, maga a gőzös egy nyomorult tákolmány, mely csak most került ki a javítóműhelyből. És milyen közönség! Első osztályon utaztunk, de olyan közönség közt, hogy nálunk a harmadik osztály utasai válogatott közönség hozzá képest. Valahogy csak megvontunk a piszok és durva közönség között, mindaddig, míg emberlétünkre éhséget és szomjuságot érezni és ennek csillapítására étel és ital után kérdezősködni nem merésztünk. A pinczérforma alakok, akik holmi kiszolgálásfélnék végzésére lettek volna hivatva, szóba se álltak velünk. Kértünk görögül levest, ránk se hallgattak; kértünk húst, — megmosolyogtak. Éhségtől gyötörve eszünkbe jutott az atheni szállodásunk jóakarata, de általunk — sajnos — meg nem sziveltelttelme, hogy vigyünk magunkkal élelmet az utra. Erélyes föllépésünkre fölébredt álmából egy hosszú szakállu öreg ur, akivel később megismerkedtünk és kitűnt, hogy a görög pénzügyminiszter államtitkára. Francziául megértett bennünket, hogy enni és inni akarunk, de nem akarnak adni. Hála az ő jóságos közbelépésének, kaptunk az ő magas pártfogása folytán olyan husfélét, melynek megrágásához nem esontfogak hanem aczélfogak is silányak lettek volna és hogy a forrásban szomjuságunk is némileg csillapuljon, adtak egészen meleg vörösbort és olyan fehérbort, melynek két kimagasló tulajdonsága volt: meleg volt egész a forrásig, aztán keserűség tekintetében az epével bátran kiállhatta volna a versenyt. Még így is hálásak voltunk az öreg ur iránt, aki később családja tagjainak is bemutatott bennünket, akikkel nyaralni ment Patras melletti birtokára. Hiába, protekció nélkül

sem mire sem megyünk, még a mai Görögországban sem, amit világosan mutat az, hogy a vacsorát már a legnagyobb készséggel szolgálták fel nekünk is, valószínűleg csak azért, mert az említett magas állású uriember társaságában költöttük el.

A régi görög nép nagyon sokat adott a zenére, úgy hogy a zene fontos kedély és jellemképző tényezőnek tekintett. Ma a görögnek zenéje sincs. Zenéhez értő idegentől hallottam, hogy az a katonazene, amit Athenben együtt hallgattunk, minden kritikán aluli. A nép dalainak a megítélésére azonban zenei képzettség hiányában is képes mindenki, mert ide nem kell más, mint jó fül és egy kis zenei érzék.

Soha szánalmasabb dallamtalanabb és élvezhetetlenebb éneket nép ajkán még nem képzeltem, mint a mai görögök vonatott, szánalmasan siralmas, élvezhetetlen éneke. Hallva ezeket a szánalmas népekeket, eszembe jutottak gyermekkoromból a búcsus koldusok szánalmas és izléstelen énekei. A mai görög nép dalai egy színvonalon állanak ezekkel a kedélyt lehangelő és nem is európai nép ajkára való énekekkel.

A hajón egyik-másik görög nekibusulván magát, a meleg bor hatása alatt rettenthetetlenül dalolta ezeket a borzasztó melodiju énekeket, úgy hogy az intelligens görögök szégyenkezni látszottak előttünk földiek szánalmas dalai miatt és hogy némileg ellensúlyozzák azt a kellemetlen hatást, mit ezek a dalok reánk láthatólag gyakoroltak, — rázendítettek a Marseillaisse-re. Görögországban ugyanis az intelligens elem a francia műveltséget igyekszik utánozni. Uriembert bátran megszólíthatunk francziául, válaszolni fog reá. A francziáskodás hatása meglátszik abban is, hogy a görög pénzen kívül egyedül a francia pénz van az országban forgalomban. Semmiféle más papír vagy ércpénzt nem fogadnak el, tehát sem a mi aranyainkat, sem a német aranyokat. Holott akár Ausztria-Magyarország, akár Németország közelebb esik hozzájuk Franciaország-nál, meg francziák ritkán is fordulnak meg köztük, csupa német, angol és elvétve magyar.

Különben is a németek ismertették meg a művelt világgal Görögország műkinccseit. Schliemann nélkül, az ő nagyszabású ásatásai nélkül édes keveset tudna a világ a régi görögök halhatatlan alkotásairól. Az atheni muzeumban egész termeket töltenek meg a Schliemann által eszközölt ásatások eredményei. Említem-e Curtius Ernót, a hírneves berlini tanárt, aki viszont a régi görögök történetének vonzó és egyuttal tudományos megírásával a művelt világ figyelmét feléjük fordította? A mai görög föld külföldi látogatói is — mint már említettem — jobbra a németek közül kerülnek ki. Az angolok inkább kíváncsiságból, meg kedvtelésből utaznak, a francia kulturájában elbizakodva otthon marad, nem nagyon érdeklik az antik világ csodás alkotásai, az olasz saját műemlékei iránt sem érdeklődik, egyedül a németek azok, akik lelkesedéssel, tudományomjótól vezetve, programszerűleg csoportosan látogatják az antik kulturának ezt a megszentelt földjét. Kezembe jutott Athenben a német császár védnöksége alatt álló archeologiai társaság programja. Ez a program felöleli a régi görög világ összes emlékeit, még Trója romjai is bele vannak foglalva. Egy ilyen tudományomjás és minden szép iránt érdeklődő nemzet szép jövőnek néz elé és rokonszenvet kelt maga iránt minden elfogulatlan másnemzetbeliben. A lelkes tanárok beléjük oltják a lelkesedést és érdeklődést minden szép iránt és így az antik világ nagy alkotásai iránt is.

Csak így érthető, hogy nem csak a tanári vagy művészi pályára készülő német ifjuság látható az antik görög világ romjai közt, hanem aránylag igen prózai dolgokkal foglalkozó németek is szabadságuk idejét és megtakarított pénzüket görög földre viszik, hogy láthassák saját szemekkel mindazt, amiről annyit tanultak, amit képekben ábrázolva annyiszor láttak.

Csak így érthető, hogy takarékpénztári hivatalnokok, adóhivatalnokok, mint részben az én kedves utitársaim is — költséget,

időt és fáradságot nem kimélve beutazzák Görögországot, holott valamely fürdőhelyen letelepedve, közönséges felfogás szerint bizonyára szebben, jobban és kellemesebben, sőt oleosabban tölthetnék el szabadságuk rövid pár hetét.

Mindezt látva, már csak azért is örültem, hogy történetnár létemre eljöttem ide, mert ha laikusokban ekkora érdeklődést lát lennie egy olyan embernek, aki szakszerűleg foglalkozik ezekkel a dolgokkal és jóformán kenyerre ez neki.

Valamely országban járván, nem kerülheti el az idegen figyelmét az állatvilág sem. Görögország állatvilága épen olyan szomorú képet mutat, mint minden más. Ragadozóállat alig van, mert erdőségek hiányában kellő buvóhelye sem volna. Nagy ritkán farkas és sakál mutatkozik itt-ott, ugy szintén vad-disznó is. Nyul és fogoly szép számmal van, fázán is akad a Thermopylae környékén. Ősszel és tavasszal sok szalonka található, mert a Földközítengeren át vándorló madárvilág Görögországban rendszeren állomást tart. Azt mondják, hogy a szigetek teli vannak fürjekkel, található azonkívül még pelikán és hattyu is. Ahol még bokros helyek vannak, főleg a források mellékein, ott a kedves fülemülék törrik meg az éjszaka esendjét kellemes énekükkel.

A föld mostohasága, kopársága idézhette elő a házi állatok világában azt a visszafejlődési folyamatot, melynek biztos jele a törpeség. A tehén ritka és oly kicsi, hogy nálunk egy fejlődő borjú is kiállja vele a versenyt. Rendszeren igavonásra használják, a tejet a juh és a kecske szolgáltatja. Tehenet az egész idő alatt, mit görög földön töltöttem, egyszer láttam Patrasban, az is borjúnagyságu volt. A juh is kicsi, nagy szarvakkal és feltűnő köztük a fekete szín uralkodó volta. Lovak is mind aprók, de kitartók. Nem is csodálható az állatvilág ilyen esenevész volta, mikor alig van valami takarmány, amiből élhetne. Az ország sivár pusztaságának megfelelőleg a kecske az egyetlen állat, mely itt a kopár sziklákon is vigan tenyészik. Van is belőle bőven mindenütt. Tehéntejet sehol sem kapni, kecsketej és mellette a juhtej az uralkodó, ebből készítik turójukat, vajukat, sajtlejüket. Falvakon nagyfajú kutyák kóborolnak éhesen kölykeikkel, rágódva egy-egy csontdarabon.

A legrégebb időben híres volt már az Athen melletti Hymettus hegyének méze és hirnevét maig is megtartotta, úgy hogy fontos kivitelcikket képez ma is.

A hajdani görög világ forgalmának egyik gócpontja és természeti szépségekben is bővelkedő helye volt a korinthusi öböl melléke, annak mindkét partja. Vasut vezet a peloponesusi oldalon Patrostól Athenig, de a pireusi kikötőből kiindulva a korinthusi csatornán át hajóval is lehet utazni egészen Patrasig.

A korinthusi szoros átvágásától nagyon sokat vártak a görögök, de mások is, akik a keleti kereskedelemben érdekeltek voltak. Ennek a szorosnak az átvágása ugyanis azt eredményezte, hogy nem kell a hajóval megkerülni egész Görögországot, ha a Pireusba és általában Kelet-Görögországba akarunk jutni. Ámde a cél csak részben van elérve. A csatorna ugyanis 6-2 km. hosszú, 8 méter mély és 22 méter széles. Igen szép munka az tagadhatatlan és óriási nehézségekkel járhatott a csupa sziklából álló hegyet átvágni. A cél csak részben van elérve, amennyiben nagyobb tengeri hajókat nem tud a csatorna befogadni s ezek ma is kénytelenek Görögországot, illetőleg a Peloponesust körülhajózva a keleti vizekbe jutni. Csak helyiközlekedésre szánt kisebb gőzösök tudnak átmenni rajta.

Még romjaiban is elragadó szép vidék a korinthusi öböl melléke. Akár a peloponesusi partokat, akár a régi Hellas partjait nézzük, mindenütt még kopárságuk mellett is szép hegyek, kietlenségük mellett is szép völgyek tárulnak elénk. Mert a görög hegyeket vonzóvá teszi mai kopárságuk mellett is szép és nagyon is sokféle változatban mutatkozó alakulásaik. Nem egytömegben húzódó, áthághatatlan komor hegylánczok ezek, hanem magasabb és alacsonyabb hegy-

alakulásoknak egymás mellé helyezett változatos csoportosulásai. Sokban hasonlítanak egymáshoz s ilyen szép hegyalakulások borítják egész Görögország területét. Elképzelhető, minő tájképi szépségeket nyújtottak ezek az ó-korban, mikor dus erdőségek borították őket egészen a csucsig. Ma mindez kopár. A szép hegyek erdői helyett kietlen, kopár sziklák meredeznek elénk, nem látni rajtuk egyetlen fát, csak itt-ott pár csenevész bokrot. Az öböl peloponesusi oldalának szelid lejtőin még dusan tenyészik a szőlő és az olajfa, de a tulsó oldal rideg kopársága lehangelő hatással van a kedélyre.

A tenger fehér, kék, zöld és sárgás színekben játszik itt s hozzá a hegyek üde zöltsége, ami az ó-korban megvolt, páratlan szép képet nyújthatott. Órákon át dőcög az egykor hajóktól hemzsegő öböl partján a vonat, anélkül, hogy egyetlen hajót vagy csónakot láthatnánk. Az öböl mentén vezető országuton nyolcz óra lefolyása alatt, míg Patrastól Athenig jutottunk, összesen három nyomorult szekeret láttunk dőcögögni. Az egész környéken se valamire való falu, se a forgalomnak és élénkségnek legkisebb nyoma nem volt látható.

Végtelen kihaltság és élettelenység uralkodik mindenütt. A Parnassus, a Helikon, a muzsák és istenek egykori lakóhelyei szomorú kopársággal merednek az ég felé. A mai görög nép fantáziájában már nem léteznek többé, sőt a legtöbb talán neia is tudja, melyik a Helikon, a muzsák egykori szent hegye, vagy melyik a Parnassus, a költők szent hegye, ahova feljutni a szó költői értelmében annyi volt, mint örök költői nevet és dicsőséget szerezni. Még most kínálják eladásra a Parnassus mézét, pedig a méh minden fáradozása mellett is alig találhat a mai Parnassuson annyi árva virágot, amiből egy kis mézet összeszedhetne. Itt-ott még láthatni egyes völgyekben kellemes zöld olajligeteket, zöldelő szőlőket, ami mind a régi szépségre emlékeztet és kellemes ellentétet képez az általános pusztulással és sivársággal szemben.

A korinthusi csatorna közelében ott fekszik az egykori fényes Korinth helye, de csakis a helye. „Görögország egykori fénye“ ma oly nyomorult falu, hogy ránézni is siralmas. A hatalmas városfalak romjai ma is láthatók és óriási terjedelmükkel jelzik, hogy mekkora lehetett az egykori Korinth, mely Athen mellett a görög világ második városa volt fényre, hatalomra egyaránt. Az Akrokorinth, az egykori fellegrvár, akár csak az atheni Akropolis, már messziről szembeütünk, urálja az egész vidéket, de annyira kopár sziklatömeg, hogy a hajdani vár romjai se láthatók már rajta. Kietlen kopárság, sárgás színű por takarja az egész vidéket, mintegy szemfedője gyanánt annak a szép életnek, mely itt rideg sirba téve pihen, hogy talán soha új életre ne keljen, mert ekkora terméketlenségéből és pusztaságából csodák csodája lenne, ha még egyszer eleven világ, mozgalmas élet származnék.

Részlet egy még be nem fejezett vigjátékból.

Irta: Lévai Dezső.

14. Jelenet.

Előbbieik és dr. Tüköry.

(A jubiléant karonfoga vezetik, előtte nemzeti zászlót visznek, utána pedig a cigányok zene-szóval; általános éljenzés; a zaj lecsillapultával előlép.)

Bimzenstein. (Erős halljuk-ozás): Tisztelt doktor úr! A fürdővendégek nevében van szerencsém ezt a kis ajándékot átadni mint bizonyítványt a mi szeretetünknek. Én ottm hozza a legtűbbet, azért vadjok én az ünnepi szónak. Az egybegyőlt fürdővendégek s a lányaim nevében — kiknek hála Isten szép hozományok is van — szintén üdvözlöm és kívánom, hogy az egészséges emberek örömeire még sokáig gyógyítson betegeket. Vivat, hoch, éljen! (Éljenzés, a cigányok pedig tussal huznak.)

Dr. Tüköry (átveszi az albumot): Köszönöm figyelmüket és szeretetüket. Legyenek meggyőződve, hogy boldognak érzem magam az értelmiség és lelki nemesség ily

magas fokán álló közönség körében szolgálni az egészségügyet. Fogadják még egyszer hála köszönetemet. (Ismét éljenzés és tuss.)

Bimzenstein: Hülgyeim és oraim! Foglalják el helyeiket, mert kezdődik az ünnepély. Pinczér, tálaljon!

(A vendégek elhelyezkednek, a doktor Erzsébet megy, Sziniszter a gondnokhoz stb. A pinczérnek pedig ételeket, italokat hordanak fel, míg a muzsikások a háttérben helyezkednek el.)

Lóránt (félrehívja Bumhubert): Te Ferdikém, tudod, én leszek az első hivatalos szónok, itt a felkészöntöm (átadja), ülj majd mellém s ha megakadok, majd sugni fogsz.

Bumhubert: Jó, jó, Lóránt, meglesz.

(A vendégek társalognak, Bimzenstein pedig mohón eszik és iszik, a pinczérnek pedig eggre körülhordanak. Kis szünet mulva feláll.)

Lóránt (pohárral a kezében): Hölgyeim, uraim! Örömmel ültünk, ünnepelt oly férfunak, ki hervadhatlan érdemeket... érdemeket (halkan Bumhuberthez): sugjal...

Bumhubert (halkan szintén): Mindjárt Lóránt. (Keresgéli a papírt.)

Lóránt (folytatva): ünnepelt oly férfunak, ki hervadhatlan érdemeket... érdemeket (halkan Bumhuberthez): hogy megy tovább, segíts az Istenért...

Bumhubert (zavartan): Nem tudok, nem tudom, hol az az átkozott papiros.

Lóránt: Igen hölgyeim és uraim, nagy, igen nagy, mondhatom szörnyű nagy érdemeket. A többit Önök tudják. Isten tartsa az emberiség, az emberiség... tartsa tovább (halkan Bumhuberthez): segíts már ki csak egy szóval.

Bumhubert (halkan): Nem tudok Lóránt, nem tudok, ha agyonütnek sem.

Lóránt: Számár vagy... Isten éltesse az emberi kor legvégső határáig! (Éljenzés, koccintás, taps, tuss. A bárót gratulálják.)

Bimzenstein: Méltóságos úr, gratulálom. Fényes egy beszéd volt. A báró úr egy valóságos Demosthenes fürdői kiadásban.

Többen: Halljuk Tulokfy képviselő urat!

Tulokfy (feláll pohárral a kezében): T. vendégek! Azon antecedentiák parallel jövő s consecutiv természetű jogkövetkezmények beállta folytán, melyek ez ünnepélyt a familiáris nézpont optikáján át szemlélve magasan kiemelik a sablonos jubiléris ünnepek színvonal súlyesztette niveaujából s így folytonosságilag nevezhető átlagából is, én is azon kellemes helyzetnek mondható és a finom distinctiót teljesen mellőzve mondhatom, situációban vagyok, hogy doktorunknak az egészségügy nem ugyan politikai terén — hisz ahhoz politikai előkészület, nagyszabású államférfiú iskolázottság igényeltetvén — de a gyakorlati principiumok praktikus fórumán: az élet terén nagy érdemei vannak s én ezek folytán kívánom, miszerint az emberi sorsot kifizérhetetlen pszichikai gócpontokat is a néha per tangentem megújuló isteni végzet a mi doktorunkat sokáig éltesse! Evviva! (Éljenzés, tuss, koccintás.)

Bimzenstein: Nadságos úr, ez volt egy államférfiú beszéd, egy Apponyi-beszéd. De azért a peccsenye is nadszerű.

Többen (koccintva): Éljen a doktor!

Mocsáry: Mélyen tisztelt vendégkiszoru! (Halljuk!) Mulasztás volna a diszes társaság virágairól is megfellekednünk, azért én csak annyit mondok, hogy éljenek a hölgyek! (Éljenzés, tuss, koccintás.)

Bimzenstein (egyre eszik): Ez a befőtte is kítőnő.

Rendező: Az idő előrehaladván, azt bátorodom indítványozni, hogy énekekkel is tarkítsuk az ünnepélyt. Talán Erzsébet kisasszony lesz oly kegyes pár énekszámot előadni. (Helyeslés.)

Bimzenstein (tele szájjal): Hülgyeim és oraim! Semmi kifogásom a kisasszon ellen, csak azt akarom mondani, hogy azután majd az én Szidónia lányom — ki már 3 év óta jár a konzervatóriumba — szintén fogja majd egy éneket elővinni. Ógy eseng a hangja, mint az orony. (Helyeslés.)

(A vendégek felállnak, a pinczérnek bontogatják az asztalokat s kihordják a tálat, csoportok.)

Bimzenstein (még mindig mohón eszik, a pinczérnek): Tokorodjanak, nem látják, hogy a társaság még eszik.

Ének.